

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีเนื้อหาและรายละเอียด ตามลำดับหัวข้อ ต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. การเขียนเชิงสร้างสรรค์
4. แนวคิดพหุสัมพันธ์
5. เทคนิคผังความคิด
6. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดพหุสัมพันธ์และเทคนิคผังความคิด
7. การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
8. ความพึงพอใจ
9. บริบทของโรงเรียนบ้านหัวขัว
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 10.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 4)

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ได้

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 4)

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และสังคมรวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้องตลอด จนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความหมายในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเอง และ

สังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง
เหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 6 – 7)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมือง
ไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมอง
และพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ 8
กลุ่มสาระ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของ
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนควรรู้ และปฏิบัติได้ คือ มี
คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้
มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะ

มาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินผลอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขต พื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 7-8)

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้ และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียน ในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจง และมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปี ในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนดังตารางที่ 1 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 2)

ตารางที่ 1 โครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	120	120	120	120	120	120
- ประวัติศาสตร์	40	40	40	40	40	40
- สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80
สุขศึกษา และพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	40	40	40	40	40	40
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40	40	40	40	40	40
ภาษาต่างประเทศ	840	840	840	840	840	840
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	120	120	120	120	120	120
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
รายวิชา / กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่เกิน 40 ชั่วโมง					
รวมเวลาทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง					

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเอกภาพของชาติ ที่มุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ ยึดหลักการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้าน

สาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ มุ่งหวังให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีของโลก

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีรายละเอียดดังนี้

ความสำคัญของวิชาภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพในชาติให้มีความเป็นไทย เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบธุรกิจการงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และสร้างให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนการนำไปใช้พัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 13)

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง การอ่านในใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน

การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำ และรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ข้อความ รายงานชนิดต่าง ๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู และการพูด การฟังการดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความ คิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้ง เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ และพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม กับ โอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลขอภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวคิด คุณค่าของงานประพันธ์และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 42)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับความสำคัญของภาษาไทย ภาษาไทยเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติไทย ที่เยาวชนทุกคนควรศึกษาเรียนรู้ให้เข้าใจ และเกิดทักษะ ทั้งทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย ตลอดจนวรรณคดี และวรรณกรรม

วิสัยทัศน์ของวิชาภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่จะต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์การพูดและการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ ส่วนการดูเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทั้งโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร คอมพิวเตอร์ ตลอดจนการ์ตูน และสามารถแสดงทรรศนะข้อมูลข่าวสารด้วยการพูดและการเขียน การดูจึงเป็นการเรียนรู้และการแสดงทรรศนะของตน การดูนับวันจะมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ผู้เรียนจะต้องประเมินสิ่งที่ดูและใช้การดูให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้ การเรียนวิชาภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิด ความรู้ให้ชัดเจนใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษาใช้ถ้อยคำตรงตามความหมาย ถูกต้องตามฐานะของบุคคล

ภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้เรียนที่มีภาษาใช้กว้างขวางมีการประมวลค่าในการใช้พูด ฟัง อ่าน เขียน มาก ผู้เรียนจะคิดได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และสร้างเสริมความชาญฉลาดสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ดังนั้นการสอนภาษาไทยจำเป็นต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียนขยายประมวลค่าทั้งการพูด

การฟัง การอ่าน และการเขียนให้มาก เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหาวินิจฉัยเรื่องราวและส่งเสริมให้ผู้เรียน ใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ และใช้ภาษาอย่างสละสลวยซึ่งจะช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนในชาติ ใช้ทำความเข้าใจกัน และใช้ภาษาประกอบกิจการงานทั้งส่วนตัว ครอบครัว และกิจกรรมในสังคมและประเทศชาติ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และยังมีวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาไทย จึงต้องสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และสอนภาษาไทยให้คนรักการอ่านการเขียน ที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ บันทึกความรู้และข้อมูลข่าวสาร สอนภาษาไทยให้ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษา ให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม ซาบซึ้งภาษาไทยและภูมิใจในภาษาไทย เห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจนภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นส่วนเสริมสร้างความมั่งคั่งงามในชีวิต

การเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมในส่วนของบทร้อยกรองผู้เรียนจะต้องเห็นความงามด้วยคำในบทร้อยกรอง เข้าใจเรื่องราวของวรรณคดี สามารถท่องบทร้อยกรองที่ไพเราะจะเป็นต้นทุนหรือพื้นฐานของการแต่งบทร้อยกรอง ดังนั้นการเรียนการสอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ท่องจำบทอาขยานที่เป็นบทร้อยกรองที่ไพเราะด้วย และการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมยังทำให้ผู้เรียนเรียนรู้สังคม ชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยอีกด้วย

ภาษาไทยในส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษาหรือหลักการใช้ภาษาจะต้องเรียนรู้หลักภาษาไทยให้เข้าใจและถูกต้อง ส่วนวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดบทร้องเล่น เพลง กล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้านที่เป็นคติชนหรือภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึกคิด คำนิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต ความมั่งคั่งงามของภาษาในบทประพันธ์ ทั้งร้อยแก้วร้อยกรองเป็นส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระช่วยให้เกิดความซาบซึ้งและความภาคภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสม สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร และนักเรียนส่วนหนึ่งมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนอาจใช้ Word Processing ในการเรียนภาษาไทย การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเขียนโครงการ การเขียนรายงานด้วยแผ่นดิสก์ส่งครูแทนที่จะเขียนรายงานเป็น

แผ่นกระดาษ การใช้ Word Processing จะช่วยให้นักเรียนใช้ในกระบวนการเขียน จะใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเขียนของนักเรียน ทั้งใน

ขั้นยกร่าง ขั้นปรับปรุง พัฒนาและสามารถพิมพ์รายงานออกมาด้วยความเรียบร้อยเป็นการเขียนขั้นสุดท้าย นักเรียนอาจใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ใช้ E-Mail ในการส่งข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้กับเพื่อนทั้งในโรงเรียนและเพื่อนต่างโรงเรียน ดังนั้นครูภาษาไทยจะต้องรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการเชื่อมโยงเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียน นักเรียนอาจจะเชื่อมโยงสอบถามปัญหาการเรียนกับครู โดยใช้โทรศัพท์มือถือหรือทางคอมพิวเตอร์ ก็ได้ซึ่งจะเป็นการนำเทคโนโลยีใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน แม้แต่การนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มาใช้ก็จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ในการพัฒนาการเรียนการสอน ภาษาไทยในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 39)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของภาษาไทย สรุปได้ว่าการเรียนภาษาไทยต้องเน้นทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดี และวรรณกรรม ในขณะเดียวกันเราต้องปรับตัว และเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอให้ทันต่อความก้าวหน้าในยุคข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน

คุณภาพผู้เรียน

เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้ว นักเรียนมีความสามารถดังนี้

อ่านออกเสียง คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้น ๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ มีนิสัยรักการอ่าน และมีมารยาทในการอ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการและมีมารยาทในการเขียนเล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์พูดแนะนำและพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะในการใช้พจนานุกรมในการค้นคว้าหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่าย ๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้อย่าง

เหมาะสมกับกาลเทศะ เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องคำบทอาขยาน และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว นักเรียนมีความสามารถ ดังนี้

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ ส่วนโวหาร จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในกลุ่มมือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและเขียนข้อความ ตลอดจนการเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพ โครงเรื่องและแผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ข้อความจดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่าง ๆ เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เขียนเรียงความตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ละมีมารยาทในการเขียน

พูดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง และดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง และดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากเรื่องฟังและดู โฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน พูดรายงานหรือประเด็นสั้นกว่าจากการฟัง การพูด การสนทนา และพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการพูด และดู

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ส่วน คำพ้องเพี้ยนและคำสุภาษิต รู้และเข้าใจชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 ได้เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยาน ตามที่กำหนดได้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนของภาษาไทย สรุปได้ว่า เมื่อนักเรียนเรียนจบแต่ละช่วงชั้น คือ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จะต้องมีคุณภาพตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ โดยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม สาระ และมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท.1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท.2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ เขียนย่อความเขียนเชิงสร้างสรรค์ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท.3.1 สามารถเลือกฟัง และดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกลงในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท.4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท.5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็นวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ 2552 : 4)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของภาษาไทย สรุปได้ว่า การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีทั้งหมด 5 สาระ และ 5 มาตรฐานซึ่งประกอบด้วย สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

5. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 2 การเขียน

ผู้วิจัยได้แสดงแบบตารางตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 2 การเขียน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	<p>1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด</p> <p>2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจนและเหมาะสม</p> <p>3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน</p> <p>4. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน</p> <p>5. เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ</p> <p>6. เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้ตรงตามเจตนา</p> <p>7. กรอกแบบรายการต่าง ๆ</p> <p>8. เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์</p> <p>9. มีมารยาทในการเขียน</p>	<p>การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทยการเขียนสื่อสาร เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำขวัญ - คำอวยพร - คำแนะนำและคำอธิบายแสดงชั้นตอน <p>การนำแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด ไปใช้ในการพัฒนางานเขียน</p> <p>การเขียนย่อความจากสื่อต่าง ๆ เช่นนิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศ แจ้งความ แถลงการณ์ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัย</p> <p>การเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ</p> <p>การเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น</p> <p>การกรอกแบบรายการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใบฝากเงินและใบถอนเงิน - ธนาณัติ - แบบฝากส่งพัสดุไปรษณีย์ภัณฑ์ <p>การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์</p> <p>มารยาทในการเขียน</p>

จากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเลือกเนื้อหาจำนวน 5 เรื่อง คือ

1. การแต่งประโยค
2. การเขียนบรรยายภาพ
3. การเขียนเรียงความ
4. การเขียนแสดงความคิดเห็น
5. การเขียนเรื่องจากจินตนาการ

แนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญ ดังต่อไปนี้
สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2537 : 1-7) ได้กล่าวถึงนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคำว่า “ความคิดสร้างสรรค์” ดังนี้

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1971 : 16-17) ได้กล่าวไว้ว่า ในบรรดาความคิดทั้งหลาย ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เกิดการค้นพบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ เพราะลักษณะที่เด่นของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดริเริ่ม สามารถดัดแปลงประสบการณ์ที่มีอยู่ให้ออกมาในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือนำไปแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 4) ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้โดยที่ภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้มาก

กู๊ดแมน (Goodman. 1980 : 107) กล่าวว่า ผลงานที่สร้างสรรค์ จะต้องมียุทธลักษณะดังนี้ คือ แปลกใหม่และมีคุณค่า โดยงานสร้างสรรค์ต้องเป็นที่ยอมรับว่ามีความถูกต้อง คือ สามารถใช้งานได้ ดังาม สวຍ ไพเราะหรือมีสุนทรียภาพ

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2537 : 2) ได้สรุปว่า ความคิดสร้างสรรค์ในเชิงผลงานนั้นต้องเป็นผลงานที่แปลกใหม่และมีคุณค่า กล่าวคือใช้ได้โดยคนยอมรับ ความคิด

สร้างสรรค์ในเชิงกระบวนการ กระบวนการคิดสร้างสรรค์คือ การเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งของ หรือความคิดที่มีความแตกต่างกันมาเข้าด้วยกัน ความคิดสร้างสรรค์เชิงบุคคล บุคคลนั้น จะต้องเป็นคนที่แปลกเป็นดังของตัวเอง เป็นผู้ที่มีความคิดคล่องมีความยืดหยุ่น และสามารถให้รายละเอียดในความคิดนั้น ๆ ได้

กิลฟอร์ด (Gridford ; อ้างถึงใน วิจิตร ฐะคำ. 2537 : 11-14) ได้อธิบายความสามารถทางสมองมนุษย์เป็น 3 มิติ ซึ่งเรียกทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา (Structure of Intellectual Model) ที่ได้สรุปวิธีการคิดที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ คือ การคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) ซึ่งลักษณะของการคิดแบบอเนกนัยประกอบด้วย ความคิดคล่อง (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดริเริ่ม (Originality) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration) มีรายละเอียดดังนี้

ความคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และสามารถสร้างคำตอบได้ในปริมาณในเวลาจำกัด

ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ลักษณะของความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดา และไม่ซ้ำกับความคิดที่มีอยู่ทั่วไป

ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดคำตอบได้หลายประเภท หลายทิศทาง หลายรูปแบบ

ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเพื่อตกแต่งหรือขยายความคิดหลักให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด ซึ่งเป็นการคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) ประกอบด้วยความคิดคล่อง (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) ความคิดริเริ่ม (Originality) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration) เป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการวิจัย

การเขียนเชิงสร้างสรรค์

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้อย่างหลากหลายตามแนวคิดของแต่ละบุคคล ดังนี้

ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนสร้างคำแนวคิด จาก

จินตนาการของตนเองโดยมิได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่น อีกทั้งยังมีอิสระที่จะคิดรูปแบบใหม่ๆที่แหวกแนวจากของเดิมที่มีอยู่ เป็นผลงานที่มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มอย่างเด่นชัด” (ปราณี สุรสิทธิ์. 2541 : 53) มีความหมายตรงข้ามกับการเขียนที่มุ่งประโยชน์ทางธุรกิจหรือวิชาการต่างๆในความเรียงเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนต้องสามารถใช้จินตนาการ หรือความคิดคำนึงของตน เขียนสารออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวยประทับใจในผู้อ่านผู้ฟัง และให้ความรู้สึกในทางเพติดเพลินเจริญใจและประดับสติปัญญาไปด้วยในตัว” (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2545 : 29)

“การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนสร้างคำ และความจากจินตนาการของตนเอง โดยมิได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่น (ผู้เขียน) มีอิสระที่จะเลือกรูปแบบการเขียนโดยไม่อยู่ในกรอบของลักษณะคำประพันธ์นัก ผลงานเช่นนี้จึงมีความประณีต มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มอย่างเด่นชัด” (ประภาศรี สีหอำไพ. 2544 : 34)

ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1971 : 28) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการเขียนแสดงความคิดที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมที่ผิดแผกแตกต่างไปจากธรรมชาติได้

กรรณิการ์ พวงเกษม (2536 : 33) ได้กล่าวว่า การเขียนอย่างสร้างสรรค์ผู้เขียนจะต้องสามารถใช้จินตนาการ หรือความคิดคำนึงของตน เขียนออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวยประทับใจผู้อ่านผู้ฟัง และให้ความรู้สึกในทางเพติดเพลินประดับสติปัญญาไปในตัว การเขียนอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กต้องเป็นงานที่เกิดจากความคิดของเด็กเอง ต้องไม่ลอกเลียนแบบความคิดหรือลีลาการเขียนของผู้อื่นมา ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงก็ควรจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เด็กกระทำเอง เพราะเห็นว่าสมควร

อัญญา ชิวพันธ์ (2542 : 2) ได้กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการ ประสบการณ์ของตน มาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม ผู้เขียนสามารถสร้างคำและข้อความตามจินตนาการของตนเอง และมีอิสระในการเขียนเรียบเรียงความคิด ความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร ที่มีความคิดแปลกใหม่ มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ด้วยถ้อยคำภาษาที่สละสลวย และให้คุณค่าแก่ชีวิตซึ่งในงานวิจัย ได้ใช้แนวคิดพหุสัมพันธ์ และเทคนิคผังความคิดในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิง

สร้างสรรค์ 5 ขั้นตอน คือกระตุ้นการคิด ชั้นลิจิตผลงาน ชั้นวิจารณ์แก้ไข ชั้นวินิจฉัยถ้อยคำ และชั้นนำเสนอให้ปรากฏ

ความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อชีวิตบุคคล และสังคมที่ ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 5-6) สรุปไว้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อชีวิต

1.1 เกิดภูมิปัญญา ด้านสำนวนภาษาใหม่ ๆ สำหรับการติดต่อสื่อสารได้ทันโลก ทันเหตุการณ์

1.2 เกิดอาชีพใหม่ ๆ จากการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ เช่น นักโฆษณา นักเขียน นักเขียนบทวิทยุ โทรทัศน์ โฆษก พิธีกร นักได้วาที่การแสดงเดี่ยว (ทอล์กโชว์) นักแปล

1.3 เกิดการสืบสานรากเหง้าทางวัฒนธรรม ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การแสดงซึ่งเป็นทั้งสาระและความบันเทิงของชีวิต ฯลฯ

2. ความสำคัญต่อบุคคล

2.1 พัฒนาสมองซีกขวาในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ทำให้เกิดภูมิปัญญา (Wisdom) ด้านต่าง ๆ ด้วยตนเอง อาทิ

2.1.1 ภูมิปัญญาด้านภาษา

2.1.2 ภูมิปัญญาด้านเหตุผล

2.1.3 ภูมิปัญญาด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม

2.2 ความสำคัญต่อสังคม

2.2.1 เกิดรูปแบบใหม่ในการติดต่อสื่อสารของคนในสังคม และระหว่างสังคมต่อสังคม

2.2.2 เกิดวัฒนธรรมและอารยธรรมใหม่ของการติดต่อสื่อสาร

2.2.3 เป็นการจุดประกายความคิดให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ในสังคมที่มาจาก

ความคิด ความฝัน และจินตนาการ ผ่านการนำเสนอในรูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

จุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

แมคคี (McKee, 1955 : 32) ได้ให้จุดมุ่งหมายในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้
ดังนี้

1. เพื่อให้โอกาสนักเรียนแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกจาก
ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เขาผ่านพบมา
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถทางวรรณคดีที่มีอยู่ในตัวเด็ก ให้สร้างสรรค์
ผลงานทางวรรณคดีที่ให้ความรู้สึก น่าสนใจ และมีลักษณะของภาษาที่ดี
3. เพื่อส่งเสริมและเร้าใจให้เด็กสนใจและซาบซึ้งในวรรณคดีที่ดี
4. มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษามากกว่ากระบวนการที่ถูกต้อง ตาม
กฎเกณฑ์ของหลักภาษา

กรรณิการ์ พวงเกษม (2536 : 34) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิง
สร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักระบายความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในทางสร้างสรรค์ และ
เข้าใจในแนวคิดของผู้อื่น
2. เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่า และ ชื่นชมศิลปะ วรรณคดี คนตรี ตลอดจน
กิจกรรมทางวัฒนธรรมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ได้
3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคม
4. ครูจะต้องช่วยส่งเสริม การสังเกต การสร้างเรื่อง และการเขียนที่ชัดเจน
เป็นรายบุคคลด้วยการออกความเห็นและชมเชยส่วนที่ดี
5. เด็กจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งที่ครูให้บนกระดานดำ
6. ประสบการณ์ที่ได้จากการอภิปรายร่วมกัน จะช่วยพัฒนาในการเขียนได้
มากกว่าการให้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก
ทางความคิดอย่างเสรี ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงาน มีการพัฒนาความสามารถทาง
ภาษา มีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย มีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ จุดมุ่งหมายการ
เขียนเชิงสร้างสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้นักเรียนได้แสดงความคิดอย่างเสรี

ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ดังต่อไปนี้

ประกาศรี สี่ห้าไฟ (2544 : 1-3) ได้กล่าวถึงลักษณะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นลักษณะการเขียนเฉพาะตัวของผู้เขียนที่มีข้อสังเกตจากประสบการณ์ความนึกคิดความคิดเห็นหรือจินตนาการของตนเอง มีความแปลกใหม่และมีความสามารถในการแสดงออกทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพตามที่ตนต้องการได้ด้วยการใช้ถ้อยคำที่เป็นลาลักษณ์อักษร งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นสื่อความหมายในท่วงทำนองที่แปลกใหม่ตามสำนวนลีลาของผู้เขียน งานเขียนที่เกิดจากจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย ล้วนแต่อยู่ในลักษณะงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ทั้งสิ้น การเขียนสร้างสรรค์คุณภาพของงานที่อยู่ที่ความสามารถของผู้เขียนที่มีศิลปะในการเขียนอย่างแท้จริงจนถึงระดับวินิพนธ์ได้ ในงานเขียนประเภทร้อยกรอง นอกจากที่จะเสนอแนวความคิดเค้าโครง เรื่องที่แปลกใหม่แล้วอาจจะไม่ยึด จินตลักษณ์ ตามรูปแบบคำประพันธ์เดิม ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่ใช่เพียงจะเสนอสิ่งแปลกใหม่หรือให้ความเพลิดเพลินเท่านั้นแต่จะช่วยให้ผู้อื่นได้คิด และมีจินตนาการตามไปด้วยพิจารณาทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดเรื่องปัญหาและประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และ กรมวิชาการ (2535 : 7) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ว่าควรจะต้องประกอบด้วยความแปลกใหม่ใช้ภาษาคมคายกะทัดรัดสามารถเร้าความรู้สึกของผู้อ่านหรือผู้ฟัง เป็นประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือให้ข้อคิดที่เป็นคติในการดำรงชีวิตและก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงามหรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจออกมา

ฉวีวรรณ จินดาพล (2528 : 60-61) ได้เสนอลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า

1. การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีอิสระในการเขียน เด็กจะเขียน โดยไม่อยู่ภายใต้การบังคับชักนำหรืออิทธิพลของใคร แต่เด็กจะเขียนในสิ่งที่เขารู้สึกต้องการเขียน ครูอาจจะให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กถามการสะกดคำบางคำ
2. การเขียนจากความรู้สึกที่แท้จริงของเด็ก เด็กจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งที่เขาพบเห็น ประทับใจจินตนาการออกมา โดยครูอาจจะให้หัวข้อกระตุ้นให้เด็กคิดหรือจัดสถานการณ์ให้เด็กรู้สึกจินตนาการมากพอที่จะเขียนได้
3. การเขียนที่มีลักษณะเฉพาะตน เด็กแต่ละคนจะมีรูปแบบในการเขียนแตกต่างกัน ครูอาจจะช่วยแนะนำให้ได้บ้างในการเขียนในครั้งต่อ ๆ ไป
4. การเขียนร้อยกรอง จะเป็นที่เด็กใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้มาก เพราะจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำที่สื่อความหมาย มีเสียงคล้องจอง มีสัมผัส วรรค จะเกิดภาพพจน์ตรง

ตามความคิด เด็กบางคนอาจจะคิดร้อยกรองแบบง่าย ๆ ขึ้นเองได้แต่ไม่ได้หมายความว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องสร้างรูปแบบประพันธ์ขึ้นใหม่เสมอ

องค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

กรณีการ พวงเกษม (2536 : 33) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังนี้

1. ความคิดคำนึงคือ จินตนาการที่ผู้เขียนเลือกสรรขึ้นมาแล้วใช้ภาษาทำให้เกิดภาพขึ้นในใจของผู้อ่านให้ชัดเจนในขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้อ่านได้รับรสจากภาษาและเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามไปด้วย
2. ถ้อยคำสำนวนภาษาดี คือ ผู้เขียนจะต้องพิถีพิถันเลือกสรรถ้อยคำมาเรียบเรียงให้ไพเราะสละสลวย ชวนอ่าน ชวนฟัง มีท่วงทำนองการเขียนดี
3. ให้คุณค่า คือ ให้คุณค่าทางสติปัญญาและจิตใจ โดยปลูกฝังคุณธรรม ให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเปลี่ยนแปลงความคิดไปในทางที่ดี ให้ความรู้ความคิดเกิดขึ้นในจิตใจของผู้อ่าน อันเป็นประโยชน์ ต่อสังคมและส่วนรวม

กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์และรูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์และรูปแบบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

บันลือ พฤษะวัน (2536 : 176) ได้เสนอกิจกรรมเกี่ยวกับการสอนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การคัดลอกหรือการคัดไทย ควรจัดระเบียบให้สอนคัดโดยใช้หลักเกณฑ์การฝึก มีระเบียบการวางแบบในการคัด หลักเกณฑ์ในการคัดข้อความ เช่น หัวอักษรกลม ตัวตรง อยู่ในระหว่างบรรทัด ไม่เอียง ฯลฯ โดยค่อย ๆ เข้มขึ้นขึ้นทีละอย่างสะสมขึ้น โดยลำดับมักใช้กับชั้นเรียนต้น ๆ
2. การสอนโดยใช้เสียงพาไป การสอนเขียนไทยแบบนี้ ช่วยเด็กในระดับต้นได้ดี โดยให้เด็กได้ฝึกสะกดคำก่อนเขียน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการอ่านโดยวิธีสะกดคำไปด้วย
3. การเขียนอีกแบบหนึ่ง โดยให้เด็กเห็นแบบอย่างก่อน โดยต้องการเน้นเฉพาะคำยากใส่ในวงเล็บ ฝึกสะกดคำสัก 2 ครั้ง แล้วลบคำในวงเล็บออกให้เด็กเห็นข้อความ

แล้วเติมคำเอง เด็กจะได้ฝึกเขียนคำนั้นและข้อความทั้งหมด ได้ประโยชน์ในด้านการเข้าใจคำนั้นทั้งรูปประโยค นับว่าเป็นประโยชน์ทั้งด้านการฝึกเขียนและคำศัพท์ไปพร้อม ๆ กัน

4. การเขียนโดยเครื่องเขียนกวาดสายตา โดยใช้แถบประโยคซ่อนได้แผ่นปิดหลาย ๆ ประโยค เมื่อเปิดให้เห็นแถบประโยคแล้วปิด เด็กจะได้ฝึกกวาดสายตาในการอ่านและให้เขียนข้อความนั้นให้ถูกต้อง นับเป็นการได้ประโยชน์สองทาง คือฝึกอ่านเร็ว และเขียนตามข้อความที่อ่าน

5. การเขียนเรื่องราวและเหตุการณ์ที่พบเห็น นับเป็นการเขียนได้อีกทางหนึ่ง ที่เขียนถึงสิ่งที่ตนประสบมาแล้ว ถ่ายทอดความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดให้ผู้อื่นทราบเป็นการสอนเรียงความที่ดีอีกประเภทหนึ่ง

ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

ปราโมทย์ ชันติลาภพันธ์ (2530 : 18) ได้จำแนกประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ออกเป็น 3 ประการ คือ

1. ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสเขียนแสดงความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดของตนเองเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

2. ช่วยให้นักเรียนมีความถนัดทางด้านภาษา มีการพัฒนาทางภาษามากขึ้น

3. ทำให้ทราบถึงนิสัย ค่านิยม ความรู้ความสามารถ ความคิดตลอดความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ

การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

อังฉรา ชิวพันธ์ (2542 : 5-8) ได้เสนอแนวทางในการสอนเขียนสร้างสรรค์ตามหลักของเฮย์เดน (Hayden) ไว้ดังนี้

1. ครูมีบุคลิกที่สร้างสรรค์ ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ ครูควรจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกของการเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อจูงใจและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กด้วย ลักษณะของครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้น จะต้องปฏิบัติดังนี้

1.1 จัดกิจกรรมเร้าใจใหม่ ๆ

- 1.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกด้านต่าง ๆ
- 1.3 รับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
- 1.4 ใช้คำถามทำให้เกิดคำตอบหลาย ๆ อย่าง
- 1.5 กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็น
- 1.6 ชมเชยและให้กำลังใจ
- 1.7 มีประชาธิปไตยในการสอน

2. จัดบรรยากาศให้หัวใจ การจัดบรรยากาศในการเรียนที่หัวใจให้เด็กรักการเขียนสร้างสรรค์นั้นครูทำได้โดยไม่ให้บรรยากาศในการทำงานเคร่งเครียดเกินไป เพื่อเด็กจะได้ทำงานด้วยความสบายใจ เช่น แบบฝึกหัดที่ใช้ควรมีลักษณะหัวใจให้อุบายทำไม่มากจนน่าเบื่อหน่าย กิจกรรมที่ใช้ควรให้เกิดความสนุกสนานอยากที่จะเรียน

3. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว การเขียนจากสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญอย่างยิ่งในการสอนการเขียนอย่างสร้างสรรค์ เพราะจะช่วยเร้าความสนใจของเด็กให้อุบายเขียน อยากเล่า ในสิ่งที่มีประสบการณ์อยู่ด้วยตัวของเขาเอง ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเขียนงานต่าง ๆ อย่างสบายใจ สิ่งใกล้ตัวเด็กที่จะนำมาใช้อาจเป็นเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เริ่มจากในครอบครัว โรงเรียน หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่เขามีประสบการณ์ผ่านมา ตัวอย่างเช่น การเขียนเล่าเรื่องของตน การเขียนบันทึกประจำวัน

4. ช่วยให้มีความคิดที่แตกฉาน ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะต้องมีบุคลิกที่มีความลับไว ที่จะรับรู้ ปัญหาต่าง ๆ สามารถมองเห็นปัญหา และมีความว่องไวที่จะแสดงความคิดเห็นใหม่ ๆ ตลอดจนถึงรู้จักการหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ในการจัดกิจกรรมสำหรับการเขียนสร้างสรรค์ก็ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระด้วยความคิดริเริ่มของตนสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายทาง

5. สนุกสนานในการเรียน การจัดกิจกรรมการสอนเขียนสร้างสรรค์นั้นควรจัดการเรียนการสอนให้มีชีวิตชีวา โดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยเพื่อให้ผู้เรียนสนุกสนานไม่น่าเบื่อ นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ ของเขาได้อย่างเต็มที่ที่จะช่วยให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจรักในการเรียน

6. ฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะ หลายคนมักคิดกันว่า ผู้ที่เขียนเป็นนั่นเป็นผู้ที่มีพรสวรรค์ที่จะทำให้อ่านมี ความชื่นชมต่อผลงานของตน แต่เท่าที่ผู้เขียนมีประสบการณ์มา

นั้นพบว่า ผู้ที่ไม่มีพรสวรรค์ในการเขียนก็สามารถแสวงหาความสำเร็จที่จะเขียนได้ ถ้าผู้นั้นมีแนวทางในการปฏิบัติให้ถูกต้องที่จะนำเอาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเขียนมาใช้ให้ถูกต้อง ตลอดจนถึงการฝึกฝนตนเองให้เกิดความชำนาญชำนาญ ทั้งนี้ เนื่องจากการเขียนเป็นทักษะของการส่งภาษา ซึ่งจะต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อย ๆ พยายามปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น ก็จะช่วยให้ผู้พัฒนาในการเขียนได้สิ่งที่พึงปฏิบัติตนเพื่อฝึกฝนให้เกิดทักษะในการเขียน มีดังนี้

6.1 ฝึกตนให้เป็นผู้ที่รัก การค้นคว้าหาความรู้ ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาจากการอ่านหรือการฟังสิ่งต่าง ๆ นั้น จะช่วยให้ผู้เขียนมีข้อมูลหรือวัตถุดิบทางด้านเนื้อหา สารความรู้ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ที่สามารถจะนำมาอ้างอิงหรือนำมาเป็นแนวทางในการลำดับความคิด และเนื้อหาในการเขียนเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังได้รับแนวทางในด้านที่เกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการเขียนเรื่องของผู้อื่นด้วย ว่ามีสิ่งใดที่ดี สมควรนำมาเป็นแบบอย่าง หรือมีสิ่งใดที่ยังบกพร่องต้องแก้ไข

6.2 ฝึกฝนตนเองให้รู้จักการใช้ความคิดพิจารณาไตร่ตรองเมื่อได้อ่านหรือฟังสิ่งใด ๆ มาแล้ว เพื่อให้ความคิดแตกฉาน สามารถหาแนวทางในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

6.3 ฝึกฝนตนเองให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการที่จะเขียนสิ่งต่าง ๆ โดยมีต้องหวั่นไหวต่อสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ ผู้เขียนจะต้องมีเนื้อหาสาระต่าง ๆ อย่างพร้อมพร้อมมีการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างดี ที่สามารถจะใช้อ้างอิงได้อย่างถูกต้องตลอดจนถึงการนำเสนอประสพการณ์ของตนเองที่มีอยู่มาประกอบการเขียน สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการเขียนยิ่งขึ้น

6.4 ฝึกฝนตนเองให้มีความตั้งใจจริงที่จะเขียนสิ่งต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพราะการฝึกบ่อย ๆ จะช่วยให้การเขียนมีพัฒนาการขึ้น

6.5 ฝึกฝนตนเองให้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำข้อดีชมมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขผลงานการเขียนในครั้งต่อไปให้มีการพัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นไป

สรุปได้ว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ครูมีบทบาทสำคัญที่จะกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่จะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดบรรยากาศในการเรียนที่สนุกสนาน เพื่อส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน

ปัญหาการเขียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

กรณีการ พวงเกษม (2536 : 77) กล่าวถึงปัญหาการเขียนที่สำคัญของนักเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป มีดังนี้

1. การเขียนอักษรเอนหลัง เนื่องมาจากการวางกระดาษผิดลักษณะและขาดการเอาใจใส่ของครูผู้สอนอีกด้วย
2. เขียนอักษรไขว้ข้างหน้า อาจเป็นเพราะการจับเครื่องเขียนชนิดปลายปากกาเกินไป
3. การเขียนกด อาจมาจากการใช้นิ้วที่แรงมากหรือเกิดจากการฝึกเขียนเริ่มแรกที่ผิดวิธีก็ได้

สมพิศ คงทรง (2549 : 4) กล่าวถึงปัญหาการเขียนไว้ว่า นักเรียนมีปัญหาการเขียนมากที่สุด เช่น การเขียนคำ การแต่งประโยค การแต่งเรื่อง การเขียนเรื่องตามจินตนาการ ซึ่งส่งผลต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผ่องพรรณ แก้วหล้า (2551 : 3-4) กล่าวถึงปัญหาการเขียนไว้ว่า นักเรียนส่วนมากมีปัญหาในด้านการเขียน โดยเฉพาะการเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิด เขียนลำดับเหตุการณ์ และการเขียนเรื่องตามจินตนาการ จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักดีว่าความคิดสร้างสรรค์นั้น มีอยู่ในตัวเด็กทุกคน จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องคิดหาวิธีการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความรู้ ความสามารถ ในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้านการเขียนออกมาให้ได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 8) ได้ระบุถึงปัญหาที่มักประสบในการฝึกเขียนมีหลายประการ ได้แก่

1. เขียนสะกดการันต์ผิด เว้นวรรคผิด ทำให้ความหมายผิด
2. ใช้คำบกพร่อง เช่น ใช้คำไม่ตรงตามหน้าที่ ใช้คำฟุ่มเฟือย ใช้คำที่เป็นภาษาพูดเป็นภาษาเขียน ใช้คำต่างประเทศในภาษาไทย ฯลฯ
3. ใช้ประโยคไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโครงสร้าง หรือการวางส่วนขยายผิดที่เหล่านี้ทำให้เนื้อหาบกพร่อง
4. มีข้อมูลน้อย เนื้อที่เขียนไม่กว้างขวาง ผู้อ่านไม่ค่อยได้ประโยชน์นัก
5. ไม่สามารถจัดระเบียบความคิดในการเขียน ขาดเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปัญหาการเขียน สรุปได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนประโยคหรือข้อความที่ใช้ในการสื่อสารเป็นเรื่องยาวๆ ได้ เขียนขยายความเนื้อ

เรื่องไม่เป็นหรือไม่สามารถลำดับความคิดเป็นเรื่องเป็นราวได้ การเขียนไม่มีลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ จะเขียนประโยคซ้ำ ๆ หรือบางคนก็เขียนวอกวนใจความเดิม ในการเขียนตอบคำถามหรือเขียนแสดงความคิดเห็น ก็จะเขียนไม่ตรงประเด็น ขาดการเลือกสรรคำที่จะใช้ในการเขียนเรียบเรียงประโยค

แนวทางในการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 225) ได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนรู้การสอนเขียน ดังนี้

การจัดการเรียนรู้การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ควรเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นอนุพื้นฐานด้วยการให้รู้จักคำ วลี หรือกลุ่มคำที่เรียกว่า “การสร้างวงคำศัพท์” จากนั้นจึงให้เรียนรู้วิธี “การเขียนประโยค” แบบต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ รู้จักการเชื่อมคำ การเชื่อมประโยค การเชื่อมข้อความ จนเป็นย่อหน้าต่าง ๆ ด้วยเทคนิคการสอนที่น่าสนใจ

ปัจจัยที่สนับสนุนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 316) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ความรักและความสนใจ
2. การอ่านและการฟังมาก ช่วยให้เกิดความคิดกว้างขวางและมีข้อมูล
3. การเก็บบันทึกข้อมูล รู้จักจดและบันทึกงานเขียนที่ดี ๆ เพื่อนำมาใช้
4. การสังเกตและการจดจำ สามารถเลือกสาระและนำคำมาเขียนได้น่าสนใจ
5. การฝึกการเขียนบ่อย ๆ จะทำให้เกิดความชำนาญในการเรียบเรียงถ้อยคำ
6. นิสัยรักการท่องเที่ยว เพื่อหาประสบการณ์และข้อมูลที่จะนำมาเขียน
7. ความมีมนุษยสัมพันธ์ จะทำให้เข้าใจโลก ได้ข้อคิด และข้อมูลในการเขียน

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2542 : 9) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

การจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ดังนั้นครูควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน โดยจะต้องคำนึงถึงหลักสูตรในระดับชั้นต่าง ๆ ว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร กิจกรรมต่าง ๆ นั้นสนองวัตถุประสงค์ใดในหลักสูตร

2. การจัดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควร ได้มีการสัมพันธ์กับกลุ่ม
ประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วย

3. จัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

4. ใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ และรักในการ

เขียน

5. ให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกรักนึกคิดอย่างอิสระ

แนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสอนเขียนสร้างสรรค์
นั้น ครูต้องมีวิธีการหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายน่าสนใจ เพื่อส่งเสริม
ให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานการเขียนได้ด้วยตนเอง

การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์

มีผู้ให้แนวคิดในการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ หลายแนวคิด ดังนี้

กรมวิชาการ (2551 : 87) ได้เสนอหลักการในการให้คะแนนการเขียนเชิง
สร้างสรรค์ คือการให้คะแนนการเขียนที่มีแบบแผนหรือรูปแบบ ซึ่งได้แก่การเขียนเรียงความ
บทความ จดหมาย ข้อความ สุนทรพจน์ ฯลฯ ควรแบ่งให้คะแนนแตกต่างกัน โดยให้เนื้อเรื่อง
ร้อยละ 25 การใช้ภาษาร้อยละ 25 กรอบความคิดร้อยละ 30 รูปแบบร้อยละ 10 ทายมือการ
สะกดการันต์ การเว้นวรรคตอน และย่อหน้า ความสะอาด ร้อยละ 10

อังฉรา วงศ์โสธร (2542 : 223) กล่าวถึงเกณฑ์การตรวจพิจารณาเพื่อประเมินงาน
เขียนว่า ประกอบด้วยเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ความถูกต้องการใช้ภาษา ได้แก่ ศัพท์ โครงสร้าง

2. ความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา ได้แก่ ศัพท์ สำนวน ว่าสื่อความหมายดู

ถูกต้อง เหมาะสม ชัดเจน ได้ใจความหรือไม่

3. มีจุดเน้นของความคิด และการนำเสนอที่ชัดเจน

4. มีความสัมพันธ์ระหว่างความคิด และความสมดุของการนำเสนอ

5. การใช้เทคนิควิธีการนำเสนอข้อมูลทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมที่

เหมาะสม

6. การนำเข้าสู่เรื่องได้อย่างน่าสนใจ

7. การดำเนินเรื่องอย่างสัมพันธ์กัน

8. การสรุปเรื่องให้เห็นประเด็น และมีความหมาย

วรรณิ โสภประยูร (2539 : 35) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการพิจารณางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง

- 1.1 แนวคิดของเรื่องมีความแปลกใหม่ ตรงจุดหมาย ชวนติดตาม
- 1.2 การจัดระบบความคิดมีเอกภาพ มีความถูกต้อง มีสัมพันธ์ภาพ เลื่อนเนื้อหาที่เหมาะสม รู้จักเน้นความสำคัญและลำดับความคิดเป็นหมวด ๆ ตามขั้นตอนที่ถูกต้อง
- 1.3 สามารถอ้างเหตุผลได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกัน ไม่สรุปผิด หรืออ้างเหตุผลที่มีหลักฐานไม่เพียงพอ

1.4 ลำดับความ และขยายความ ได้ดี

1.5 มีความชัดเจน

2. การใช้ภาษา

2.1 ใช้ระดับภาษาได้ถูกต้องตามกาลเทศะ และลักษณะของเรื่อง

2.2 ใช้คำได้ตรงกับความหมาย เหมาะกับข้อความ กระชับรัดกุม เข้าใจง่าย

สละสลวย ใช้คำได้หลากหลายถูกต้อง ตามความนิยมและระเบียบแบบแผน

2.3 ใช้ประโยคสั้น กะทัดรัด เรียงลำดับคำในประโยคได้ถูกต้องเหมาะสม

ไม่ใช้สำนวนภาษาต่างประเทศ

2.4 ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง

2.5 ใช้สำนวนโวหาร สุภาษิต คำพังเพย ได้ถูกต้อง สอดคล้องกับเรื่อง

3. รูปแบบ พิจารณารูปแบบการเขียน ที่มีแบบแผนแน่นอน เช่น เรียงความ บทความ จดหมาย ย่อความ

4. กลไกประกอบการเขียน ได้แก่ ลายมือ สะกดการันต์ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

วีระวัฒน์ วัฒนา (2542 : 90) ได้เสนอหลักเกณฑ์การให้คะแนน การเขียนบรรยายภาพ ไว้ 20 คะแนน ดังนี้

1. การแสดงออก หมายถึง การเสนอความคิดแปลกใหม่ เป็นความนึกคิดของตนเอง แสดงความรู้สึก ความเข้าใจอย่างเสรี โดยกำหนดคะแนนเป็น 5 คะแนน

2. การเชื่อมโยงความคิด หมายถึง การลำดับความคิดให้มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กำหนดคะแนนเป็น 5 คะแนน

3. การเสนอเรื่อง หมายถึง การเสนอเรื่องอย่างน่าสนใจ สอดคล้องกับชื่อเรื่อง กำหนดคะแนนเป็น 4 คะแนน

4. การใช้ภาษา หมายถึง ความชัดเจนในการใช้ภาษาสื่อความ ตามที่ต้องการได้ ถูกต้องตามเหตุการณ์ของเรื่อง กำหนดคะแนนเป็น 3 คะแนน

5. เนื้อหาสาระ หมายถึง การเสนอความรู้ที่เป็นจริง เหมาะสมกับชื่อเรื่อง ได้ ใจความ มีความยาวพอเหมาะ กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กำหนดคะแนนเป็น 3 คะแนน

จากเกณฑ์การประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์ข้างต้น สรุปได้ว่า ควรมีการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล เพราะการเขียนเป็นการแสดงความสามารถทางความคิด ความรู้ และ ประสบการณ์ ของแต่ละคน จึงไม่ควรนำผลงานมาเปรียบเทียบกัน และครูต้องมีเกณฑ์ในการ ประเมิน ไม่ตัดสินตามความรู้สึก หรือความคิดของครู และถ้าจะให้เกิดความยุติธรรมในการให้ คะแนนควรใช้ผู้ตรวจหลาย ๆ คน

การตรวจให้คะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 51) ได้เสนอแนะการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ควร ยึดหลักการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งดัดแปลงมาจาก ทอเรนซ์ โดยในแต่ละกิจกรรม ควรให้คะแนน 3 ด้าน ดังนี้

1. การให้คะแนนความคล่องในการคิด พิจารณาจากคำตอบที่เป็นไปได้ ตามเงื่อนไขของคำถาม โดยให้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน ตามปริมาณคำตอบที่ไม่ซ้ำกัน
2. การให้คะแนนความคิดยืดหยุ่น ในการคิด พิจารณาจากคำตอบที่เป็นไปได้ ซึ่งจะจัดกลุ่ม หรือ ประเภทของคำตอบของนักเรียน แต่ละคน ตามวิธีคิดที่แตกต่างกันของ เงื่อนไขที่กำหนดให้ โดยให้คะแนนคำตอบเป็นกลุ่ม หรือประเภทละ 1 คะแนน
3. การให้คะแนนความคิดริเริ่ม พิจารณาจากความถี่ของคำตอบของนักเรียน ทั้งหมดที่เป็นความคิดแปลกแตกต่างไปจากธรรมดาในการตอบของกลุ่มตัวอย่าง คำตอบใดที่ กลุ่มตัวอย่างตอบซ้ำกันมาก ๆ ก็ให้คะแนนน้อยหรือไม่ให้เลย ถ้าคำตอบยังซ้ำกับคนอื่นน้อย หรือไม่ซ้ำกับคนอื่นเลยก็ให้คะแนนมากขึ้น เกณฑ์การให้คะแนนยึดหลักดังนี้

คำตอบซ้ำ 12 % ขึ้นไป ให้ 0 คะแนน

คำตอบซ้ำ 6-11 % ขึ้นไป ให้ 1 คะแนน

คำตอบซ้ำ 3-5 % ขึ้นไป ให้ 2 คะแนน

คำตอบซ้ำ 2% ขึ้นไป ให้ 3 คะแนน
คำตอบซ้ำกันไม่เกิน 1% ขึ้นไป ให้ 4 คะแนน

คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหาได้จากผลบวกของคะแนนทั้ง 3 ด้านดังกล่าว จากเกณฑ์การพิจารณาและการตรวจให้คะแนนงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าวข้างต้นนั้น นับว่าเป็นเรื่องที่ยืดหยุ่นอย่างมาก เพราะในการตรวจให้คะแนนงานเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ผู้ตรวจต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณาและการตรวจให้คะแนนที่เป็นระบบมีความเป็นเหตุเป็นผลที่น่าเชื่อถือ และไม่มี ความลำเอียงในการตรวจให้คะแนน ทั้งนี้เพื่อให้คะแนนที่ออกมานั้นน่าเชื่อถือ บ่งบอกถึงศักยภาพของผู้เขียนอย่างแท้จริงได้

เวียร์ (Weir, 1993 : 160) ได้เสนอแนะถึงวิธีการตรวจให้คะแนนงานเขียนไว้ว่า ควรพิจารณาในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้คือ ความตรงประเด็นของเนื้อหา การเรียบเรียงข้อความ การเชื่อมโยงข้อความ การซ้ำคำศัพท์ ไวยากรณ์ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการสะกดคำ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละประเด็นเป็น 0 1 2 และ 3 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความตรงประเด็นของเนื้อหา (Relevance Adequacy of Content)

1.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง เนื้อหาของงานเขียนนั้นไม่สัมพันธ์กับ

หัวเรื่อง

1.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถเขียนประเด็นที่สำคัญของเรื่องได้ แต่ต้องเขียนอธิบายสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำ ๆ จึงจะสื่อความได้

1.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง เนื้อหาที่เขียนส่วนใหญ่ตรงประเด็น มีข้อผิดพลาดหรือความไม่สมบูรณ์ของข้อความบ้าง

1.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง เขียนได้ตรงประเด็น สื่อความได้อย่างดี

2. การเรียบเรียงข้อความ (Compositional Organization)

2.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถเรียบเรียงข้อความให้เข้าใจ และสื่อความได้

2.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ยังไม่สามารถเรียบเรียงข้อความให้ผู้อ่านเข้าใจได้

2.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง มีความสามารถในการเรียบเรียงเนื้อหาดี แต่ยังไม่สามารถเขียนให้ครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญทั้งหมดได้

2.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง เรียบเรียงเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เห็นความชัดเจนของข้อมูลในแต่ละส่วนย่อย และมองเห็นภาพรวมของเนื้อหาได้เป็น

อย่างดี

3. การเชื่อมโยงข้อความ (Cohesion)

3.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อความให้เป็นเรื่องราวเดียวกันได้ ยังเขียนแยกออกเป็นส่วนๆ ทำให้ไม่สามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้

3.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง มีการเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละส่วนบ้าง แต่ยังไม่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้

3.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง การเชื่อมโยงได้ดีเกือบทุกส่วน ยังมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย

3.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง สามารถเชื่อมโยงข้อความทุกส่วนได้เป็นอย่างดี และสื่อความหมายไปยังผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การใช้คำศัพท์ให้ตรงกับจุดหมาย (Adequacy of Vocabulary for Purpose)

4.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์ยังไม่สื่อความหมาย ถึงแม้จะมีการสื่อความหมายในขั้นพื้นฐานบ้างก็ตาม

4.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์ไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ และพบการเขียนผิดบ่อยๆ

4.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์บางคำยังไม่ถูกต้องเหมาะสม บางครั้งใช้คำที่มีความหมายกำกวม อ้อมค้อม

4.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง ใช้คำศัพท์สื่อความหมายได้เป็นอย่างดี แต่พบจะไม่พบการใช้คำศัพท์ผิดพลาดเลย

5. ไวยากรณ์ (Grammar)

5.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ใช้ไวยากรณ์แทบจะไม่ถูกต้องเลย

5.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ยังใช้ไวยากรณ์ผิดพลาดบ่อย

5.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง ใช้ไวยากรณ์ผิดพลาดบ้างในส่วนน้อย

5.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่พบความผิดพลาดในการใช้

ไวยากรณ์เลย

6. การใช้เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation)

6.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง ไม่มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอน หรือใช้ไม่

ถูกต้อง

6.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง ใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้องน้อยมาก

6.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง ใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดในบางส่วน

6.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่มีข้อผิดพลาดในการใช้เครื่องหมาย

วรรค ตอน

7. การสะกดคำ (Spelling)

7.1 ให้ 0 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่สามารถสะกดคำได้ถูกต้อง

7.2 ให้ 1 คะแนน หมายถึง มีการสะกดคำผิดบ่อยครั้ง

7.3 ให้ 2 คะแนน หมายถึง มีการสะกดคำผิดบ้างบ้างเล็กน้อย

7.4 ให้ 3 คะแนน หมายถึง แทบจะไม่มีการสะกดคำผิดเลย

แนวคิดพหุสัมผัส

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง แนวคิดพหุสัมผัส ไว้อย่างหลากหลาย ตามแนวคิดของแต่ละบุคคล ดังนี้

ความหมายของอวัยวะรับสัมผัส หรือพหุสัมผัส

นักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของอวัยวะรับสัมผัสไว้ ดังนี้

โสภา ชูพิกุลชัย (2520 : 123) กล่าวว่าอวัยวะสัมผัส หมายถึง เครื่องมือที่มนุษย์ใช้เกี่ยวกับการมีปฏิริยาตอบสนองสิ่งต่าง ๆ ที่มาเร็ว ส่วนคำว่าสัมผัส (Sensation) คือ อาการตื่นตัว ของประสาทที่เกิดจากการกระตุ้นของอวัยวะรับความรู้มีด้วยกัน 5 ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และ ผิวหนัง อวัยวะรับความรู้สึกแต่ละชนิด จะรับการกระตุ้น หรือพลังงาน กระตุ้นเฉพาะ เช่น นัยน์ตาได้เฉพาะแสง หูรับได้เฉพาะเสียง จมูกรับได้เฉพาะกลิ่น ลิ้นรับได้เฉพาะรส ผิวหนังรับได้เฉพาะสัมผัส

จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์ (2532 : 86) ได้อธิบาย เกี่ยวกับอวัยวะสัมผัส ไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่รับสัมผัสสิ่งเร้ารอบตัว หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นเครื่องรับ (Receptor) ประเภทรับสัมผัส แบ่งเป็น 3 ระบบ คือ

1. สัมผัสส่วนไกล (Higher Sense Exteroceptors) ได้แก่ ตา หู
2. สัมผัสส่วนใกล้ (Lower Sense Proprioceptors) ได้แก่ จมูก ลิ้น

ผิวหนัง

3. สัมผัสส่วนลึก (Deep Sense Interoceptors) ได้แก่ สัมผัสการ

เคลื่อนไหว

ไพบูลย์ เทวรักษ์ (2537 : 46) ได้กล่าวว่า อวัยวะสัมผัสเปรียบเทียบกับเสมือน ประตุ ที่รับเอาสิ่งต่าง ๆ ไปสู่กระบวนการรับรู้ การเรียนรู้ การจำ การคิด และการตัดสินใจ ซึ่งอวัยวะรับการสัมผัสแต่ละลักษณะมีความรู้สึกดังนี้

1. การเห็น (Seeing) เป็นอวัยวะรับสัมผัสสิ่งต่าง ๆ โครงสร้างของตาเปรียบได้กับลักษณะทั่วไปของกล้องถ่ายรูป เมื่อลำแสงผ่านเลนส์ ภาพจะปรากฏลงบนฟิล์ม ภาพจะตกลงเรตินา (Retina) มีเซลล์ประสาทรับภาพเป็นจำนวนมาก ทำหน้าที่เห็น เซลล์เหล่านั้น ได้แก่ โรดส์ (Rods) และ โคม (Comes) ซึ่งมีอยู่มาก โดยเฉพาะที่โฟเวีย (Fovea)
  2. การได้ยิน (Hearing) มีอวัยวะรับสัมผัสคือ หู ทำหน้าที่รับคลื่นเสียงและส่งผ่านไปยังประสาทส่วนที่เกี่ยวกับการได้ยิน เมื่อคลื่นเสียงตกมากระทบ Basilar Membrane สั่นไปตามแรงคลื่น และกระตุ้นให้ Organ of Cort ผลิตรกระแสประสาทแล่นผ่าน Lamina Spiralis ไปยังเขตการได้ยิน จึงเกิดการได้ยินขึ้น
  3. การรู้รส (Taste) เป็นการสัมผัสที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีต่าง ๆ โดยเฉพาะอาหาร นั้นมี Taste Buds เป็นประสาทรับสัมผัสที่อยู่บริเวณลิ้น กระพุ้งแก้ม และภายในช่องปาก สำหรับมนุษย์มีจำนวน 9,000 Taste Buds ในแต่ละ Taste Buds จะมีเซลล์อยู่ระหว่าง 40 – 60 เซลล์ เมื่อสามารถกระทบพื้นผิวคน ก็จะรู้สึกถึงรสชาติ จากการสัมผัสนี้ ส่วนความรู้สึกว่า รสเปรี้ยว เค็ม หวาน ขม จะอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของลิ้น
  4. การได้กลิ่น (Smell) เป็นการที่จมูกูดดมเอาแร่ธาตุที่มีส่วนผสมสารเคมีต่าง ๆ ภายในโพรงจมูก จะมีช่องทางสำหรับอากาศ ผ่านไปกระทบประสาทสัมผัสกลิ่นชื่อว่า Olfactory Nerve
  5. การรู้สึที่ผิวหนัง (The Tactual Sense) ผิวหนังของมนุษย์เป็นแหล่งของความรูสึกสัมผัสนานาชาติ เช่น ความเจ็บปวด ร้อน และหนาว ซึ่งต่างก็มีประสาทสัมผัสเฉพาะหน่วยที่อยู่บริเวณผิวหนังบางแห่ง อาจถูกเร้าด้วยแรงกดเพียงเบา ๆ ก็รู้สึกได้บริเวณที่มีความรู้สึไวมาก เช่น ที่ปลายนิ้ว และริมฝีปาก ผิวหนังของแต่ละแห่ง ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกัน จากสิ่งเร้าและบริเวณสัมผัสของมนุษย์
- แสงเดือน ทวีสิน (2539 : 139) ได้กล่าวถึงความหมายของความรู้สึก (Sensation) ไว้ว่า มนุษย์สามารถรับรู้ข้อมูลที่ได้จากความรู้สึกสัมผัส จากอวัยวะรับสัมผัสทั้งห้า อันประกอบด้วย หู ตา จมูก ลิ้น และการสัมผัส มาจำแนกแยกแยะ คัดเลือก วิเคราะห์ ด้วยกระบวนการทำงานของสมองแล้วแปลสิ่งนั้นออกมา เพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้ต่อไป

ฮอนบีย์ โควิต และ เลวิส (Honby, Cowic & Lewis. 1974 : 791 ; อ้างถึงใน ญัฐวรรณ ชันชัยภูมิ. 2546 : 57) กล่าวว่า Sense หมายถึง การสัมผัสพิเศษที่อยู่ภายในร่างกายของมนุษย์ โดยบุคคลที่กระทำสิ่งใด ๆ อย่างมีสติสัมปชัญญะ ไม่ว่าจะเป็นการเห็น การฟัง การได้กลิ่น การลิ้มรส และการสัมผัส ได้รับความเพลิดเพลิน ได้รับความประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

สรุปได้ว่า แนวคิดพหุสัมผัส หมายถึง การเรียนรู้จากประสาทสัมผัสหลายด้าน ซึ่งได้แก่ ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น และกายสัมผัส ซึ่งการเรียนรู้จากประสาทสัมผัส จะทำให้เกิดการพัฒนา การเห็น การฟัง การได้กลิ่น การลิ้มรส และการสัมผัส ส่งผลให้เกิดความคิด และจินตนาการ

การรับรู้รสของอวัยวะรับสัมผัส หรือพหุสัมผัส

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้รสของอวัยวะรับสัมผัส หรือพหุสัมผัส ดังต่อไปนี้

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2539 : 19) กล่าวว่าไว้ว่า การรับรู้ที่เด็กได้สัมผัสสิ่งต่าง ๆ โดยการดมกลิ่นของดอกไม้ การชิม การฟัง การมองเห็น และการสัมผัส จะได้รับความรู้สึก จากสิ่งรอบตัวแปลก ๆ ใหม่ ๆ จะทำให้จิตสำนึกในการรับรู้ของเด็กแต่ละคน ได้รับความพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2544 : 49) ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้ที่ถาวรเกิดจากประสบการณ์ด้านประสาทสัมผัส รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เช่น การทดลอง หรือปฏิบัติ การดู การฟัง การชิม การดมกลิ่น นอกจากนั้นยังต้องมีการบูรณาการข้อมูลข่าวสาร ความรู้ใหม่ ที่ได้รับมาผสมผสานเชื่อมโยง ประสบการณ์ หรือความรู้เดิม เพื่อขยาย หรือสร้างความรู้ใหม่ อีกทั้งมีการนำความรู้มาประยุกต์ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ก็เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงในวิถีชีวิต จากการศึกษาในประเทศเยอรมัน พบว่า การเรียนรู้ระบบต่าง ๆ ของร่างกายมีดังนี้

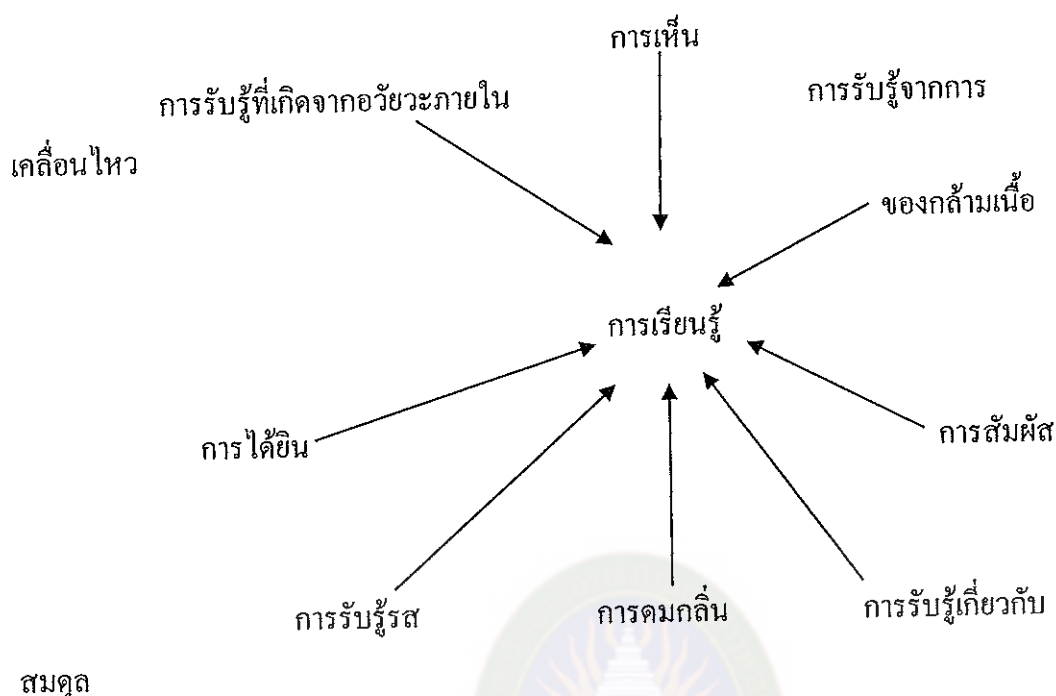
การเรียนรู้จากการดูการเห็น	ร้อยละ 83
การเรียนรู้จากการดูการดมกลิ่น	ร้อยละ 11
การเรียนรู้จากการดูการฟัง	ร้อยละ 10
การเรียนรู้จากการดูการสัมผัส	ร้อยละ 2
การเรียนรู้จากการชิม	ร้อยละ 1

สรุปได้ว่า การรับรู้ของอวัยวะรับสัมผัสเกิดจากสิ่งเร้ามากระทบอวัยวะทั้งห้า คือ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง เมื่ออวัยวะสัมผัสรับสิ่งเร้าที่มากระทบประสาทสัมผัสจะส่งกระแสไปยังสมอง สมองจะทำหน้าที่แปลความหมายของสิ่งเร้า นั้น ซึ่งการแปลความหมายนี้ขึ้นอยู่กับอวัยวะรับสัมผัสที่สมบูรณ์ สมรรถภาพของสมอง ประสบการณ์เดิม และความตั้งใจที่จะรับรู้ ซึ่งการรับรู้จากประสาทสัมผัสที่สมบูรณ์ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพหุสัมผัส

การเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่เกิดจากการใช้ประสาทสัมผัสทุกด้าน ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีกิจกรรมที่นำแนวคิดพหุสัมผัสมาใช้ มีดังนี้

สรวยพร กุศลสง (2542 : 9) กล่าวว่า เกมการศึกษาแบบประสาทสัมผัส หมายถึง การจัดกิจกรรมการเล่นของเด็ก โดยครูแนะนำให้เด็กในเรื่องการชิม การดมกลิ่น การฟัง การสัมผัส การมองเห็น ซึ่งใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ในการเรียนรู้จากการสังเกต และการจับต้อง เปรียบเทียบส่วนที่หยาบ ละเอียด เป็นการเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้ ในการสัมผัสให้เกิดความรู้ที่ถาวร ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2537 : 163) ซึ่งกล่าวถึง การเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน (Multisensory Learning) ในการพัฒนาสมองทั้งสองซีกพร้อม ๆ กันนั้น ครูควรเน้นประสบการณ์ตรง และการพัฒนาประสาทสัมผัสหลายด้าน เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด ระบบประสาทสัมผัสของมนุษย์ ไม่ได้มีเพียง 5 อย่างเท่านั้น แต่เราสามารถรับรู้ได้จากประสาทสัมผัสภายในได้อีก คือการรับรู้จากการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ (Kinesthetic System) การรับรู้จากอวัยวะภายในร่างกาย (Visceral System) เช่น ตับ ไต หัวใจ กระเพาะ (สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. 2542 : 178) ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 การเรียนรู้จากระบบประสาทสัมผัสหลายด้าน

จากแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายด้าน (Multisensory Learning) ที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษาสรุปได้ดังนี้

1. การรับรู้ด้านการสัมผัส และการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ กับการเรียนรู้วิชาทักษะทางภาษา การใช้ท่าทาง และการเคลื่อนไหวประกอบการเรียนรู้ทางภาษา อาจทำได้หลายวิธี เช่น การเรียนรู้ความหมายของคำบุพบท คือ ข้างใน ข้างนอก ข้างบน โกลั โกลด ครูอาจใช้เทคนิคการสื่อสาร โดยไม่ใช่คำพูด หรือใช้กิจกรรมบทบาทสมมติก็ได้

2. การเรียนรู้โดยการสัมผัส และการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ ช่วยให้เราเรียนรู้โดยที่เราไม่รู้ตัว เช่น การใช้มือเขียนคำคำยากเพื่อดูว่า ที่ถูกควรจะสะกดอย่างไร

3. การเรียนรู้โดยการเรียนรู้ทางกลิ่นและรส การฝึกให้นักเรียนดมกลิ่น ชิมรส แล้วเขียนบรรยายอย่างละเอียด เป็นการฝึกทักษะการเขียน หรือนำไปสู่การเขียนเชิงสร้างสรรค์

สมิท (Smith. 1969 : 63 ; อ้างถึงใน วรณี โสมประยูร. 2539 : 26) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ครูควรจัดประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการดกถิ่น การสัมผัส การเห็น การได้ยิน ให้แก่เด็กทุกคน ในห้องเรียน เพื่อเป็นประสบการณ์ในด้านการศึกษาสัมผัส เพื่อเป็นพื้นฐานในการเขียนคำ ประโยค และเรื่อง

2. ครูควรเปิดโอกาส ให้เด็กพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ ด้วยคำพูดที่ไพเราะ

3. ฝึกให้เด็กพูดจากจินตนาการ โดยใช้ภาพเป็นสื่อ

4. ช่วยเหลือเด็กให้สามารถใช้คำพูดเป็นภาษาเขียนได้

5. ให้เด็กเขียนอย่างเสรี

กรมวิชาการ (2551 : 316) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การใช้ภาษา คือ การใช้ภาพเป็นสื่อในการเขียนเรื่อง อาศัยเหตุการณ์ภายในภาพเป็นแกนของเรื่อง

2. การใช้เพลง คือ การนำบทเพลงเป็นสื่อเร้าให้นักเรียนแสดงความคิด และจินตนาการจากบทเพลงนั้น โดยอิสระ

3. การใช้เรื่องที่ไม่สมบูรณ์ คือ การนำเรื่องใดเรื่องหนึ่งมาแล้ว หรืออ่านให้นักเรียนฟังแต่เล่าไม่จบ ให้นักเรียนแต่งต่อให้จบ โดยใช้ความคิดจินตนาการของตนเอง

4. การใช้แสง คือ การนำแสงมาเป็นสื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความคิดจินตนาการที่สร้างสรรค์ แสงที่ใช้ อาจเป็นแสงอาทิตย์ แสงจันทร์ แสงเทียน แสงนีออน ฯลฯ

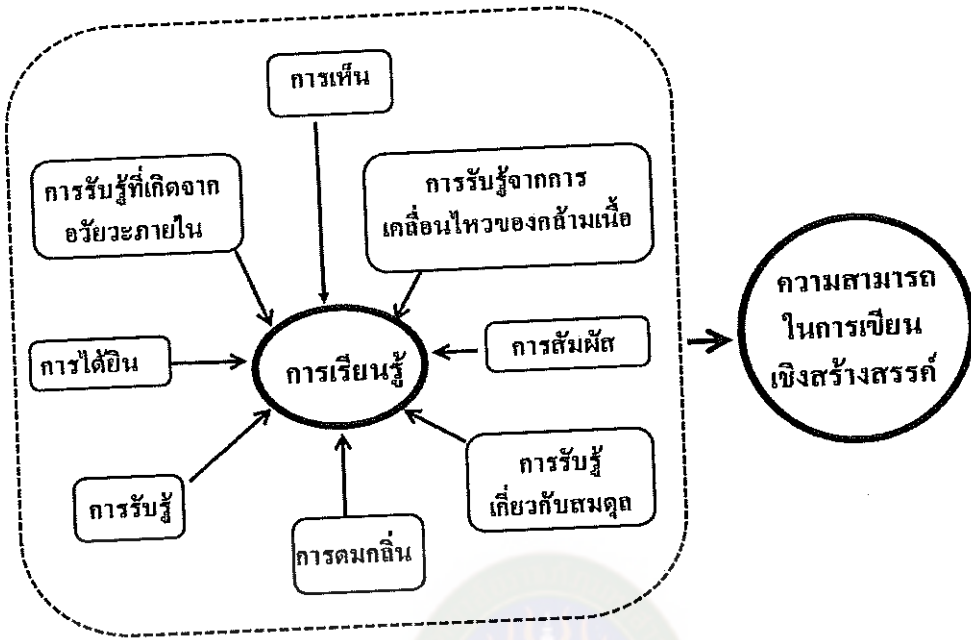
5. ใช้หุ่นจำลอง คือ การนำหุ่นจำลองประเภทต่าง ๆ เช่น บ้านทรงไทย เรือรบจำลอง เครื่องบิน ฯลฯ มาให้นักเรียนดู แล้วให้เขียนแสดงความคิดเห็นอิสระ

6. การใช้ของจริง คือ ของจริงต่าง ๆ มาให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งนั้น เช่น เหรียญบาท ดอกไม้ เทียน หนังสือ ฯลฯ

7. การใช้สำนวน สุภาษิต คือ การนำสำนวน สุภาษิตมาเสนอแก่นักเรียน แล้วให้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของสำนวนที่ยกมา

8. การใช้คำถาม คือ การตั้งคำถามให้นักเรียนคิด และถ่ายทอดความคิดออกมา เช่น “นักเรียนอยากให้น้ำท่วมบ้านเธอไหม” หรือ “ถ้านักเรียนมีเงิน 100 บาท จะทำอะไร” ฯลฯ

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรม โดยใช้แนวคิดพหุสัมผัสในการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในกิจกรรมการเล่นของเด็ก กิจกรรมทางศิลปะ และกิจกรรมทางภาษา เช่น การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 สรุปกิจกรรมการเรียนรู้สู่ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เทคนิคผังความคิด

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง เทคนิคผังความคิดไว้อย่างหลากหลาย ตามแนวคิดของแต่ละบุคคล ดังนี้

เทคนิคผังความคิด เป็นเทคนิควิธีที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของสมอง ด้านซ้ายและด้านขวา เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจน สัมพันธ์ต่อเนื่อง และง่ายต่อการเข้าใจ และการนำไปใช้ ซึ่งโครงสร้างหรือการทำงานของสมองในการติดต่อจัดการ รวบรวม บันทึกเชื่อมโยง ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ นั้น ควรจะเริ่มด้วยความคิดหลัก (Main Idea) ที่จุดกึ่งกลางแล้วแตกสาขาแยกย่อยออกไปเป็นความคิดของแต่ละคน

ผังความคิด จึงเป็นผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระ หรือความคิดต่าง ๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้าง ในภาพรวม โดยใช้เส้น คำ ระยะห่างจากจุดศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย รูปทรง เรขาคณิต และภาพ แสดงความหมายรอง และความเชื่อมโยง ทางความคิด หรือสาระนั้น ๆ ซึ่งเทคนิคผังความคิด จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีพื้นฐานของการใช้ผังความคิด

ผังความคิด เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ 4 ประการ คือ บรอมลีย์ (Bromley. 1995 : 7 ; อ้างถึงใน นันทนา ทีลาชัย. 2550 : 59)

1. การแยกแยะข้อมูล เพื่อให้เห็นองค์ประกอบหลักที่เชื่อมโยงกันอยู่อย่างชัดเจน สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บทสนทนาได้ง่ายขึ้น
  2. หากสมองมีการจัดโครงสร้างความรู้ได้อย่างมีระบบระเบียบ จะช่วยเรียกความรู้เดิมที่อยู่ในโครงสร้างทางปัญญา ออกมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ได้ง่ายขึ้น
  3. ผังความคิดที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบหลักของเรื่อง มีลักษณะเป็นภาพซึ่งง่ายต่อการที่สมองจะจดจำ มากกว่าข้อความที่ติดต่อกันยาว ๆ
  4. การใช้ผังความคิดที่มีลักษณะเป็นทั้งภาพ และข้อความ สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active Learning) เนื่องจากผู้เรียนจะต้องมีทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน คิด จึงจะสามารถจัดทำข้อมูลออกมาได้ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย
- สรุปได้ว่า เทคนิคผังความคิด หมายถึง การจัดกลุ่มความคิด การเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจน สัมพันธ์ต่อเนื่อง และง่ายต่อการเข้าใจ และการนำไปใช้

ประโยชน์ของผังความคิด

บุซซาน (Buzan. 1997 : 35 ; อ้างถึงใน ละออง มุ่งแซกกลาง. 2547 : 73) กล่าวถึงการใช้ผังความคิดไว้ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาการคิดในระดับสูง คือ ฝึกผู้เรียนให้ใช้การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน การเปรียบเทียบ การจัดกลุ่ม การสร้างมโนทัศน์ เป็นต้น
2. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียน เป็นการฝึกให้คิด และปฏิบัติ ด้วยตนเอง จะทำให้เข้าใจเนื้อหานั้น ๆ
3. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการจำแบบถาวร ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง การได้เห็น ได้วาดภาพ และมีการออกแบบผังความคิด เพื่อนำเสนอเป็นสิ่งที่ช่วยให้จำเนื้อหาได้นาน
4. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลาย (Multiple Intelligences) การจัดทำผังความคิดเป็นการพัฒนาพหุปัญญา 3 ด้าน คือ

4.1 ปัญญาด้านภาษา (Verbal Intelligences) โดยการเลือกใช้คำ ภาษาการสร้างประโยค สร้างวลี เพื่อนำเสนอองค์ความรู้

4.2 ปัญหาด้านการคิดและคณิตศาสตร์ (Logical- Mathematical Intelligences) โดยใช้ทักษะการคิดต่าง ๆ รวมทั้งใช้ตัวเลข การคำนวณ เพื่อนำเสนอข้อมูลอย่างมีความหมาย

4.3 ปัญหาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual Spatial intelligences) เพราะการนำเสนอผังความคิด เน้นภาพ เส้น และสี สัน ที่สามารถมองเห็นได้

ขั้นตอนการใช้ผังความคิด

วาคอฟฟ์ (Wycoff. 1991 : 42 ; อ้างถึงใน นันทนา ลีลาชัย. 2550 : 60) ได้สรุปขั้นตอนการใช้ผังความคิด ไว้ดังนี้

1. เลือกเนื้อหา/ความรู้ที่จะจัดทำผังความคิด
2. กำหนดความสำคัญ หัวข้อสำคัญ เป็นคำหรือมโนทัศน์
3. วิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญในข้อ 2 และพิจารณา

ความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญย่อย ๆ

4. เลือก/ออกแบบนำเสนอผังความคิด (Design Format)
5. เขียนความคิดความสัมพันธ์ลงในผังความคิด

ลักษณะพื้นฐานของผังความคิด (Mind Mapping Elements)

วาคอฟฟ์ (Wycoff. 1991 : 43) ได้กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานของผังความคิด ไว้ดังนี้

1. เริ่มที่จุดกลางหน้ากระดาษ
2. ให้ความคิดไหลไปอย่างอิสระ โดยปราศจากการตัดสินใจหรือการ

วิพากษ์วิจารณ์

3. ใช้คำสำคัญ (Key Words) ในการนำเสนอความคิดต่าง ๆ
4. เขียนคำสำคัญ 1 คำ ต่อ 1 เส้น
5. เชื่อมโยงคำสำคัญกับจุดกลางโดยใช้เส้น
6. ใช้สีช่วยเน้นจุดสำคัญของความคิด
7. ใช้การจินตนาการ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อเน้นจุดสำคัญ พร้อมเชื่อมโยง

ความคิดต่อไปเรื่อย ๆ

โทนี บูซาน. (Buzan Tony. 1997 : 97 ; อ้างถึงในจตุมา นาควรรณ. 2544 : 78) ได้กำหนดลักษณะพื้นฐานของการสร้างแผนที่ความคิดไว้ดังนี้

1. เทคนิค (Techniques) ผังความคิดเป็นเครื่องมือที่ต้องอาศัยเทคนิคที่ช่วยให้มีประสิทธิภาพการคิดเพิ่มขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะพื้นฐานที่ต้องมีดังนี้

1.1 ใช้การเน้น (Use Emphasis) โดยผ่านองค์ประกอบการใช้รูปภาพการใช้สีที่มีมิติแตกต่างกัน เช่น คำ รูปภาพ ที่มีขนาดแตกต่างกัน

1.2 ใช้การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Use Association) การสร้างผังความคิดต้องอาศัยความเชื่อมโยงความคิดที่ผู้สร้างถ่ายทอดออกมา โดยการใช้ลูกศรเมื่อต้องการเชื่อมโยงความคิด การใช้สีเชื่อมโยงความคิด การใช้รหัสหรือสัญลักษณ์

1.3 มีความชัดเจน (Be Clear) แผนที่ความคิดจะต้องมีความชัดเจน ในประเด็นต่าง ๆ เช่น ใช้คำในการแสดงความคิดเห็น 1 คำ ต่อ 1 เส้น เขียนคำทุกคำที่เป็นการแสดงความคิดของผู้สร้างโดยใช้คำกะทัดรัด เขียนเหนือเส้นและลากเส้นให้มีความยาวเท่ากับความยาวของคำเส้นนั้นต้องลากให้เชื่อมโยงกับรูปภาพตรงกลางกับความคิดหลักกับเส้นอื่น ๆ เส้นหลักนั้นต้องหนากว่าเส้นอื่น ๆ และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่ขาดตอน

2. มีการพัฒนารูปแบบของตนเอง แต่ขณะเดียวกันต้องรักษากฎเกณฑ์พื้นฐานของผังความคิดไว้ให้ครบถ้วน

จากการศึกษาลักษณะพื้นฐานของเทคนิคผังความคิด พอสรุปได้ว่า ลักษณะเด่นของเทคนิคผังความคิดนี้ก็คือ การจัดระบบและการเชื่อมโยง ความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยใช้คำสำคัญในการนำเสนอความคิดต่าง ๆ เหล่านั้นและจะให้ความสำคัญกับแตกกระจายความคิดจากจุดกลางออกไปเรื่อย ๆ ซึ่งลักษณะพื้นฐานของผังความคิดนี้ ก็จะนำมาซึ่งกฎเกณฑ์ในการสร้าง และการใช้ผังความคิดต่อไป

หลักในการทำผังความคิด

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักในการทำผังความคิด ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และปรับขั้นตอน ของการทำผังความคิด ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ และปรับขั้นตอน ของการทำผังความคิด จากแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2547 : 389 ; จตุพร ชาตง. 2547 : 42 ; วิมลรัตน์สุนทรโรจน์. 2544 : 77 ; สุวิทย์ มุลคำ. 2544 : 82 ; จตุมา นาควรรณ. 2544 : 8 และชุตติมา วัฒนศิริ. 2545 : 7) สรุปได้ดังนี้

1. หากกระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัด วางกระดาษตามแนวนอน

2. เริ่มเขียนที่จุดกึ่งกลางหน้ากระดาษ ด้วยการกำหนดข้อความ คำหลักหรือวลีที่มีความหมายชัดเจน หรือภาพสัญลักษณ์ที่มีสีสัน เพราะภาพมีค่ากว่าคำพินคำ ซ้ำยังทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และเพิ่มความทรงจำ
3. ใช้ภาพให้มากที่สุด ในผังความคิดตรงไหนที่ใช้ภาพได้ให้ใช้ก่อน คำสำคัญ (Key word) หรือรหัส เป็นการทำงานช่วยสมองและดึงดูดยาตา
4. ควรเขียนตัวสำคัญด้วยตัวบรรจงใหญ่ ๆ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ เพื่อว่าเมื่อย้อนกลับมาอ่านใหม่จะได้ภาพที่ชัดเจน สะดุดตา อ่านง่าย และก่อผลกระทบต่อความคิดมากกว่า
5. เติมกิ่งก้านสาขาหัวข้อสำคัญด้วยจินตนาการ “หัวข้อบท” อื่น ๆ เพื่อให้หัวข้อสำคัญโดดเด่นออกมาและช่วยโน้มน้าวโยงไปสู่ความคิดอื่นที่ต่อเนื่องกัน
6. จากนั้นเริ่มแตกแขนงออกมายังระดับความคิดที่สอง คำหรือภาพจะแตกออกมาจากสาขาใหญ่ที่ความคิดไหลลื่นออกมา คำและภาพเหล่านี้จะกระตุ้นให้โยงไปสู่ความคิดอื่นที่ต่อเนื่องกัน
7. เพิ่มความลึกเข้าไปในผังความคิด โดยการตีกรอบใส่กล่องเพิ่มสี่สิรอบ ๆ คำหรือภาพ เพื่อให้เรื่องที่สำคัญโดดเด่นออกมา
8. เพิ่มลูกศรและรหัสระหว่างข้อมูล เพื่อแสดงความสัมพันธ์จะทำให้ผังความคิดชวนติดตามและเตือนว่าจะทำอะไรต่อไป
9. ทำให้ผังความคิดดูสวยมีศิลปะมากขึ้น มีสีสันสดใสมากด้วยจินตนาการเพิ่มความลึกหรือมิติ ทำให้น่าสนใจสำหรับตัวเองและคนอื่น
10. นำแนวคิดที่อยู่ในระดับเดียวกันมาจัดกลุ่มเข้าด้วยกัน
11. คำสำคัญควรมีลักษณะเป็นหน่วย โดยสำคัญ 1 คำ ต่อ 1 เส้น เพราะจะช่วยให้แต่ละคำเชื่อมโยงคำอื่น ๆ ได้อย่างอิสระเปิดทางให้ (Mind Mapping) คล่องตัวและยืดหยุ่นมากขึ้น

การนำแผนผังความคิดไปใช้งานต่าง ๆ (Application of Mind Mapping)

บุซัน (Buzan. 1991 : 107) ได้กล่าวถึงการใช้ผังความคิด ในงานต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้ผังความคิดกับการพูดและการเขียนต่าง ๆ Mind Mapping for Speeches and Articles) สามารถนำผังความคิดมาใช้ในการวางโครงเรื่องที่พูดหรือเขียนให้ครอบคลุมประเด็นและความคิดสำคัญ ๆ วิธีนี้จะช่วยขจัดปัญหาเรื่องการเรียนใหม่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า เพราะเรื่องและองค์ประกอบทั้งหมดจะสมบูรณ์ครบถ้วนทันทีที่เราเขียนผังความคิดเสร็จ

2. การใช้ผังความคิดสำหรับจดบันทึก (Mind Mapping for Lectures) ตามความเข้าใจเดิม ๆ นั้น บันทึกที่ดูกว้างไว้ตามลำดับและมีลักษณะเป็นเส้นตรงนั้น เป็นบันทึกที่เรียบร้อย ประณีต แต่บันทึกลักษณะนี้จะมองไม่เห็นความสัมพันธ์ที่ชัดเจนของเนื้อหา การจดบันทึกแบบผังความคิดซึ่งดูยุ่งเหยิง ไม่เรียบรายนั้น เมื่อถึงขั้นสุดท้ายจะมีความประณีตและได้ใจความกว่าทุกกรณี นอกจากนี้ยังช่วยให้ประหยัดเวลาในการจดบันทึกอีกด้วย วายคอฟฟ์ (Wycoff, 1991 : 65)

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 202-203) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อ อุปกรณ์การสอน และการวัดผล ประเมินผล โดยจัดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนรู้ย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของหลักสูตรสภาพของผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในห้องเรียน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของแผนการสอนไว้ว่า แผนการสอน หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอน ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครู พัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

รุจิร ภูสาระ (2545 : 159) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้เรียนตามที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 297) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการใช้สื่อการสอนการวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แผนที่ผู้สอนจัดทำขึ้นจากคู่มือครูหรือแนวการสอน

ของกรมวิชาการ ทำให้ผู้สอนทราบว่าสอนเนื้อหาใด เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไร ใช้สื่ออะไร และวัดผลประเมินผลโดยวิธีใด

สรุปได้ว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กำหนดการ หรือ วิธีการที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้นตามเนื้อหาและกิจกรรมในหลักสูตร ที่ครูเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่างมีระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

วัฒนาพร ระบุว่าทุกซ์ (2542 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการวางแผนและการเตรียมการล่วงหน้าเป็นการนำเทคนิควิธีการสอนการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และจิตวิทยาการเรียนการสอนมาผสมผสานประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกสื่อ การวัดและประเมินผลตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็น
3. เป็นคู่มือการสอนสำหรับตัวครูผู้สอนและครูที่สอนแทนนำไปใช้ปฏิบัติการสอนอย่างมั่นใจ
4. เป็นหลักฐานแสดงข้อมูลด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป
5. เป็นหลักฐานแสดงความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน ซึ่งสามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ ได้
6. ครู อาจารย์ เกิดความตื่นตัวในการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรเอกสาร ตำรา และสิ่งที่เกี่ยวข้อง
7. ครู อาจารย์เกิดแนวคิดใหม่ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของการจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย
8. ครู อาจารย์ มีการวางแผนการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ มีความมั่นใจในการสอน สอนได้ครบถ้วน และเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร
9. มีข้อมูลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาแผนการสอน จากบันทึกหลังการสอน
10. นักเรียนได้เรียนรู้จากครู อาจารย์ ที่มีการวางแผนการสอน หรือวางแผน

11. การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล นักเรียนเกิดกระบวนการการเรียนรู้ที่ได้รับการออกแบบจากครู อาจารย์ อย่างมีมาตรฐาน

12. นักเรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพจากครู อาจารย์ และจากตนเอง

13. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยแท้จริงในการจัดทำแผนการสอน

ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักในการจัดทำแผนการสอนเริ่มตั้งแต่สามารถแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งสามารถวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดกรอบการจัดการเรียนการสอนสามารถกำหนดโครงสร้างการสอน อันจะนำไปสู่การจัดทำรายละเอียดขององค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการสอนตามได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ในการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดทำและเขียนแผนการสอนแล้ว ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในด้านแนวคิดหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วย เพื่อที่จะนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ประกอบการจัดทำรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของแผนการสอนให้สมบูรณ์ชัดเจนถูกต้องและสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 321) กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นแผนการสอนที่ให้แนวทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจน ทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล โดยเฉพาะแนวทางการจัดกิจกรรม ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติได้คิดได้ทำได้ แก้ปัญหาได้เกิดทักษะกระบวนการสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีต้องช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ดี ดังนั้น ผู้สอนจึงควรทราบถึงลักษณะของแผนการสอนที่ดี ซึ่งมีดังนี้

1. สอดคล้องกับหลักสูตรและแนวการสอนของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ
2. นำไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ
3. เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับผู้เรียนและเวลาที่กำหนด
4. มีความกระชับชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน
5. มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้สอนได้

องค์ประกอบของแผนการสอนหรือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิมรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 298) กล่าวว่า องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เกิดขึ้นจากความพยายามตอบคำถาม ดังต่อไปนี้

1. สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ)
2. เพื่อจุดประสงค์อะไร (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
3. ตัวสาระอะไร (โครงร่างเนื้อหา)
4. ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนการสอน)
5. ใช้เครื่องมืออะไร (สื่อการเรียนการสอน)
6. ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ (วัดผลประเมินผล)

เพื่อหาคำตอบดังกล่าว จึงกำหนดให้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้

- 6.1 วิชา หน่วยที่สอนและสาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) ของเรื่อง
- 6.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 6.3 เนื้อหา
- 6.4 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 6.5 สื่อการเรียนการสอน
- 6.6 วัดผลประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคพหุสัมพันธ์ร่วมกับเทคนิคผังความคิด

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดพหุสัมพันธ์ และเทคนิคผังความคิด หมายถึง แบบแผน วิธีการ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดพหุสัมพันธ์ และเทคนิคผังความคิด ซึ่งผู้วิจัย ได้สังเคราะห์แนวคิด ประสาทสัมพันธ์หลายด้าน ที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษา ของสมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2537 : 163) และแนวคิดการจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ประสาทสัมผัสของสมิท (Smith. 1969 : 63 ; อ้างถึงใน วรณี โสมประยูร. 2539 : 26) ขั้นตอนการใช้ผังความคิดของวอยคอฟฟ์ (Wycoff. 1991 : 43) และ บูซัน. (Buzan. 1991 : 106) กระบวนการสอนของบรอมลีย์ (Bromley. 1992 : 10) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กระตุ้นการคิด

- 1.1 ขั้นรับสัมผัส เป็นขั้นที่ครูใช้สื่อ และอุปกรณ์มากระตุ้นความคิด โดยให้นักเรียนใช้ประสาทสัมผัส ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรับรู้รส และการ

สัมผัส ซึ่งการรับสัมผัส ในแต่ละกิจกรรม อาจจะใช้ประสาทสัมผัสเดียว หรือสองประสาทสัมผัสขึ้นไป

1.2 ขั้นคิดและจัดทำผังความคิด เป็นขั้นที่นักเรียนนำประสบการณ์จากขั้นรับสัมผัส มา เขียนเป็นผังความคิด ตามความคิด ความเข้าใจ และจินตนาการของตนเอง

1.3 ขั้นนำเสนอผังความคิด เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละคนนำเสนอผังความคิดให้ครูและเพื่อน ๆ ได้แสดงความคิดเห็นวิพากษ์ข้อบกพร่อง ก่อนที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

ขั้นที่ 2 ลิขิตผลงาน เป็นการนำรายละเอียดจากผังความคิดที่ปรับปรุงแก้ไขมาเขียนเรียบเรียง เป็น เรื่องราว โดยใช้จินตนาการของตนเองได้อย่างสมเหตุสมผล

ขั้นที่ 3 วิจารณ์แก้ไข ให้นักเรียนนำเรื่องที่เขียนมาอ่านให้ครูและเพื่อน ๆ ฟังเพื่อติชม อภิปราย และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม แล้วปรับปรุงแก้ไขเรื่องให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 วินิจฉัยถ้อยคำ เป็นขั้นที่นักเรียนจับคู่ตรวจทานงานเขียนซึ่งกันและกันเพื่อตรวจสอบคำผิด สำนวนภาษา เครื่องวรรคตอน และวรรณยุกต์ได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 5 นำเสนอให้ปรากฏ เป็นการจัดทำข้อเขียนให้สมบูรณ์ อาจคัดลอกงานเขียนลงในสมุด หรือทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก วาดภาพประกอบ ตกแต่งให้สวยงาม แล้วนำมาจัดนิทรรศการ จัดป้ายนิเทศเพื่อแสดงให้คนอื่นได้ชื่นชม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดพหุสัมผัส และเทคนิคผังความคิด หมายถึง วิธีการ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดพหุสัมผัส และเทคนิคผังความคิด ซึ่งในงานวิจัย ได้ใช้แนวคิดพหุสัมผัส และเทคนิคผังความคิด ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 5 ขั้นตอน คือ กระตุ้นการคิด ขั้นลิขิตผลงาน ขั้นวิจารณ์แก้ไข ขั้นวินิจฉัยถ้อยคำ และขั้นนำเสนอให้ปรากฏ

การหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้

ได้มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึง การหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลาย ตามแนวคิดของแต่ละบุคคล ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 23) กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนว่า เป็นการประเมินผลว่าสื่อการสอนมีคุณภาพ และมีคุณค่าหรือไม่ ระดับใด สื่อที่แตกต่างกันอาจช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ต่างกัน และสื่อชนิดเดียวกัน ถ้าจัดทำแตกต่างกันก็อาจจะมีประสิทธิภาพการเรียนรู้ไม่เท่ากัน การใช้สื่อการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนา และเลือกสื่อที่เหมาะสมที่สุดกับสถานการณ์นั้น เพื่อทราบว่าคุณภาพและมีคุณค่าหรือไม่ระดับใด

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 134-143) ได้กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพของแผนการสอน ไว้ว่า การหาประสิทธิภาพของแผนการสอน (Developmental Testing) หมายถึง การนำแผนการสอนไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แล้วนำไปทดลองสอนจริงเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา เป็นอย่างน้อย ประสิทธิภาพของแผนการสอนจะกำหนดเป็นเกณฑ์ ที่ผู้สอนคาดหมายว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ ผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงาน และการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมด ต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1/E_2 หรือประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ประสิทธิภาพของกระบวนการ คือ การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่องของผู้เรียน ได้แก่ การประกอบกิจกรรมกลุ่ม งานที่มอบหมาย และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ผู้สอนกำหนดไว้

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คือ การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย โดยพิจารณาจาก การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

ระดับประสิทธิภาพของแผนการสอน ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเป็นระดับที่ผู้จัดทำแผนการสอนพอใจว่า หากแผนการสอนมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว แผนการสอนนั้นก็มีความ น่าพอใจ เราเรียกระดับประสิทธิภาพนี้ว่า เกณฑ์ประสิทธิภาพ เช่น

85/85 หมายความว่า เมื่อเรียนจากแผนการสอนแล้ว ผู้เรียนจะสามารถทำแบบฝึกหัด หรืองาน ได้ผลเฉลี่ย 85 เปอร์เซ็นต์ และทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้ผลเฉลี่ย 85 เปอร์เซ็นต์

การกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสม โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำ มักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 และ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะ อาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดพิหุสัมพันธ์ และ เทคนิคผังความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัย

สร้างขึ้น ผ่านการทดลองใช้ตามขั้นตอน แล้วนำไปใช้สอนจริง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้ตามเกณฑ์ 80/80 ซึ่งมี
ความหมายดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ของนักเรียนทุกคน เมื่อเรียนจาก
แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว มีการประเมินว่านักเรียนทั้งหมดสามารถทำงานที่มอบหมาย หรือ
ประกอบกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ของนักเรียนทุกคน เมื่อเรียนจาก
แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว มีการประเมินว่านักเรียนทั้งหมด สามารถทำการทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป

ความพึงพอใจ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง ความพึงพอใจ ไว้อย่างหลากหลาย ตาม
แนวคิดของแต่ละบุคคล ดังนี้

ความหมายของความพึงพอใจ

สลใจ วิบูลกิจ (2534 : 42) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพอารมณ์
บุคคล ที่มีต่อองค์ประกอบของงาน และสภาพแวดล้อมในการทำงานที่สามารถตอบสนองต่อ
ความต้องการของบุคคลนั้น ๆ

ประสาธ อิศรปริดา (2541 : 132) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจว่า พลังที่เกิดจากพลัง
ทางจิตที่มีผลไปสู่เป้าหมายที่ต้องการของมนุษย์ และเป็นพฤติกรรมไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

มณี โพธิเสน (2543 : 12) ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ว่า ความรู้สึกที่ดี
เป็นเจตคติที่ดีของบุคคลเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการของตน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี
ในสิ่งนั้น

ประกอบ กุลบุตร (2545 : 43) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง คุณภาพหรือระดับ
ความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่างๆ และทัศนคติของบุคคลต่อกิจกรรม

พิศุทธา อารีราษฎร์ (2551 : 174) กล่าวว่าความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง
ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะ ความรู้สึกนั้นทำให้บุคคลเอาใจใส่ และอาจ
กระทำการบรรลุถึงความมุ่งหมายที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น

มอร์ส (Morse. 1955: 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถถอดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลมาจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนอง ความเครียดก็จะลดน้อยลงหรือหมดไป ความพึงพอใจก็จะมากขึ้น

แอปเปิลไวท์ (Applewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความหมายกว้างรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

กู๊ด (Good. 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แนวคิดพหุสัมพันธ์ และเทคนิคผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนองตอบความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมุ่งหวังที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ สามารถ ประเมินได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษาสาขาต่าง ๆ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ฮอว์เบอร์ก (Herzberg. 1959 : 113-115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

แมคเกรเกอร์ (McGregor, 1960 : 33-58) ได้ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์ และได้อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ

1. คนประเภทเอกซ์ (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1.1 มีสติปัญญาที่หลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
- 1.2 มีความรับผิดชอบน้อย
- 1.3 ชอบให้สั่งการ
- 1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์การ
- 1.5 มีความปรารถนาให้ตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและความ

ปลอดภัย

2. คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1 ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุก เหมือนการเล่นหรือการ

พักผ่อน

- 2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน

- 2.3 มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น

- 2.4 สั่งการตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้

- 2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์กร

- 2.6 ปรารถนาด้านเกียรติยศ ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 69-80) ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) นับว่าเป็นทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า “มนุษย์เรามีความต้องการอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพึงพอใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ความต้องการสิ่งอื่น ๆ ก็จะเกิดขึ้นมาอีก ความต้องการของคนเราอาจจะซ้ำซ้อนกัน ความต้องการอย่างหนึ่งอาจยังไม่ทันหมดไป ความต้องการอีกอย่างหนึ่งก็อาจเกิดขึ้นได้” ความต้องการของมนุษย์

สก๊อตต์ (Scott, 1970 : 124) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานที่มีความสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานนั้นจะมีความหมาย

สำหรับผู้ทำ

2. งานนั้นต้องมีการวางแผน และวัดความสำเร็จ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมีลักษณะดังนี้

3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย

3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบความสำเร็จในการทำงานโดยตรง

3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้งจุดประสงค์ หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถหาคำตอบได้

เผชิญ กิจกรรมการ (2544 : 7) ได้กล่าวถึงแนวคิดของเฮทฟิลด์ และฮิวส์แมนที่ได้ทำการพัฒนาแนวคิดของนักวิจัยต่างๆ มาเป็นเครื่องมือในการวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบเกี่ยวกับงานที่ทำในปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น/น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน/ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง/ความสลับ
4. ความท้าทาย/ไม่ท้าทาย
5. มีความพอใจ/ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล/ไม่เป็นรางวัล
2. มาก/น้อย
3. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก/เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบด้านการเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม/ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้/เชื่อถือไม่ได้

3. เป็นเชิงบวก/เป็นเชิงลบ
4. เป็นเหตุผล/ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางด้านผู้นิเทศ/ผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้/อยู่ไกล
2. ยุติธรรมแบบจริงจัง/ยุติธรรมแบบไม่จริงจัง
3. เป็นมิตร/ค่อนข้างไม่เป็นมิตร
4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ/ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางด้านเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย/ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน/ไม่จงรักภักดีต่อสถานที่ทำงาน
3. สนุกสนานร่าเริง/ดูไม่มีชีวิตชีวา
4. คุ้นเคยใจเองจริงเองจัง/ดูเหนียวหน่าย

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ จะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากน้อยเพียงใด นั่นคือสิ่งที่ผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ ที่เกิดจากสิ่งจูงใจ มีองค์ประกอบต่าง ๆ อาจจะเป็นวัตถุหรือสภาวะใด ๆ ซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยโน้มน้าวจิตใจ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานนั้นประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

บาร์นาร์ด (Barnard. 1968 : 339) กล่าวว่า บุคคลจะมีความพึงพอใจต่อการทำงานหรือกิจกรรมนั้นขึ้นอยู่กับการกระตุ้นของสิ่งจูงใจ 8 ประการ คือ

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ ได้แก่ เงินทอง สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้สภาพแวดล้อม

เกี่ยวกับการทำงาน

2. สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสของบุคคล ได้แก่ ชื่อเสียง เกียรติยศ อำนาจพิเศษ

ตำแหน่ง

3. สิ่งจูงใจที่เป็นสภาพ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้

สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับงาน

4. สิ่งงูใจในอุดมคติ ได้แก่ ความพึงพอใจของบุคคลที่ได้แสดงฝีมือ และความรู้สึกรู้สึกที่ได้ทำงานอย่างเต็มที่

5. สิ่งงูใจที่เป็นความดึงดูดใจทางสังคม ได้แก่ ความสัมพันธ์ฉันท์มิตรในหมู่เพื่อนร่วมงาน การยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน

6. สิ่งงูใจที่เป็นสภาพการทำงาน ได้แก่ การปรับปรุงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ และให้สอดคล้องกับทัศนคติของแต่ละบุคคล

7. สิ่งงูใจที่เอื้อโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำงาน ได้แก่ การมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมงานทุกชนิดที่หน่วยงานจัดขึ้น

8. สิ่งงูใจที่เป็นสภาพการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ความพอใจของบุคคลที่ได้อยู่ร่วมกัน การรู้จักกันอย่างกว้างขวาง ความสนิทสนมกลมเกลียว ความร่วมมือในการทำงาน วูลโฟล์ค. (Woolfolk. 1993 : 387) ได้สรุปแนวทางการสร้างเสริมแรงงูใจในการเรียนไว้ว่า

“เขาสามารถเรียนหรือทำสิ่งนั้นได้หรือไม่” (Can I Do It) ถ้าเขาเชื่อว่าเขาสามารถทำได้เขาย่อมเกิดแรงงูใจในการเรียนหรือทำสิ่งนั้น แนวการสร้างเสริมแรงงูใจในประเด็นนี้ คือ การสร้างเสริมความเชื่อมั่น และการคาดหวังเชิงบวกในการเรียนหรือกระทำสิ่งนั้นแก่เด็ก

“เขาอยากเรียนหรือทำสิ่งนั้นหรือไม่” (Do I Want to Do It) ถ้าหากเขาอยากเรียนหรืออยากทำก็หมายความว่า เขาเกิดแรงงูใจในการเรียนหรือทำสิ่งนั้น แนวการสร้างเสริมแรงงูใจในประเด็นนี้ก็คือ การให้เด็กเห็นคุณค่าสิ่งทีเรียน

“อะไรคือสิ่งที่ต้องการทำให้สำเร็จ” (What Do I Need to Do to Succeed) ถ้าเขาตอบคำถามนี้ได้ เขาสามารถทำได้เขาย่อมเกิดแรงงูใจในการเรียนหรือทำสิ่งนั้น แนวการสร้างเสริมแรงงูใจในประเด็นนี้ก็คือ การช่วยให้เด็กเกิดความมุ่งมั่น และใส่ใจในสิ่งที่เรียนหรือสิ่งที่จะทำแนวการสร้างเสริมแรงงูใจในแต่ละประเด็นขั้นต้น ดังรายละเอียด ดังนี้

1. การสร้างเสริมความเชื่อมั่น และการคาดหวังเชิงบวกในการเรียนแก่เด็ก

1.1 ให้เด็กเริ่มเรียนในสิ่งที่มีความยากในระดับที่เขาสามารถทำได้ แล้วจึงค่อย ๆ เลื่อนไปเรียนในสิ่งที่มีความยากมากขึ้นเป็นลำดับ

1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียน ได้แจ่มชัด และแน่ใจว่าสามารถสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายนั้นได้

1.3 เน้นการเปรียบเทียบตนเอง มากกว่าการเปรียบเทียบกับผู้อื่น

1.4 สื่อกำหนดว่า ความสามารถในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนา และปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

1.5 เสนอแม่แบบ (Model) หรือแบบฉบับที่ดีแก่เด็ก

2. การให้เด็กเห็นคุณค่าสิ่งที่เรียน

2.1 ครูควรตระเตรียมกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก

2.2 การกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น

2.3 การทำบทเรียนให้สนุก

2.4 การสอนเนื้อหาที่แปลกใหม่ และใช้วิธีการที่หลากหลาย

2.5 การเน้นให้เด็กเห็นว่า เนื้อหาที่เรียนในปัจจุบันมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ

ชีวิตในอนาคตอย่างไร

2.6 การตระเตรียมรางวัลสำหรับผู้เรียน

3. การช่วยให้เด็กเกิดความมุ่งมั่น และใส่ใจในสิ่งที่เรียน

3.1 เปิดโอกาสให้เด็กได้ตอบสนองให้มาก

3.2 เปิดโอกาสให้เด็กทำงานสำเร็จ

3.3 หลีกเลี่ยงการให้ความสำคัญคะแนน และไม่เน้นการแข่งขัน

3.4 สำหรับงานที่ยาก ๆ ครูควรใช้เวลาในการทำงานเพิ่มมากขึ้นมากกว่าใช้วิธี

ลดความยากของงานให้ง่ายลง

3.5 เสนอแม่แบบ (Model) ที่ดีแก่เด็ก

การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจ นักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการวัดความพึงพอใจไว้

ดังนี้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2543 : 137) ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ทัศนคติหรือเจตคติ เป็นนามธรรม เป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติโดยตรง แต่เราสามารถวัดทัศนคติโดย อ้อมได้โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้นการวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตจำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นถ้าบุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาของการวัดทั่วไป

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้และผลการเรียนรู้จะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ สิ่งที่ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จต้องคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียน วิธีสอน เนื้อหาที่จะสอน การใช้สื่อ และความต้องการความสนใจ เป้าหมาย แรงกดดันต่าง ๆ ในตัวผู้เรียน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ สามารถวัดได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน และประเมินได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บริบทโรงเรียนบ้านหัวขัว

1. ที่ตั้ง / ขนาด / อายุ

โรงเรียนบ้านหัวขัว ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 33 หมู่บ้านหัวขัว หมู่ที่ 9 ถนนถีนานนท์ ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

โรงเรียนบ้านหัวขัว เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อ พ.ศ. 2475 ทางราชการได้ให้เงินงบประมาณ มาสร้างโรงเรียนบ้านหัวขัว (เดิมเรียนอยู่ที่วัดบูรพารามบ้านหัวขัว) ปัจจุบันโรงเรียนมีอายุ 80 ปี

2. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

2.1 ข้อมูลนักเรียน

ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับชั้น และจำนวนห้องเรียน

ชั้น	จำนวนนักเรียน			จำนวนห้องเรียน
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	
อนุบาล 1	5	5	10	1
อนุบาล 2	5	8	13	1
ประถมศึกษาปีที่ 1	5	6	11	1
ประถมศึกษาปีที่ 2	6	6	12	1
ประถมศึกษาปีที่ 3	6	7	13	1
ประถมศึกษาปีที่ 4	7	5	12	1

ชั้น	จำนวนนักเรียน			จำนวนห้องเรียน
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	
ประถมศึกษาปีที่ 5	4	5	9	1
ประถมศึกษาปีที่ 6	2	5	7	1
รวม	40	47	87	7

ที่มา : (โรงเรียนบ้านหัวขัว. 2554 : 9)

2.2 ข้อมูลบุคลากรทางการศึกษา

ตารางที่ 4 จำนวนครูและบุคลากรของโรงเรียนบ้านหัวขัวแยกตามประเภท

ประเภท	จำนวนบุคลากร		
	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
ฝ่ายบริหาร	1	-	1
ครู	-	-	-
ครูชำนาญการ	-	-	-
ครูชำนาญการพิเศษ	1	4	5
ครูเชี่ยวชาญ	-	1	1
ครูเชี่ยวชาญพิเศษ	-	-	-
พนักงานราชการ	-	-	-
นักการภารโรง	1	-	1
เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนการสอน	-	-	-
ครูอัตราจ้าง ลูกจ้างชั่วคราว	-	-	-
รวม	3	5	8

ที่มา : (โรงเรียนบ้านหัวขัว. 2554 : 10)

2.3 นโยบายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โรงเรียนบ้านหัวขัว มีนโยบายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนใช้สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียน ดังนี้

1. ปรับปรุงพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู และเน้นให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหา และมีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. จัดมาตรการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนให้อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ซึ่งเดิมผลสัมฤทธิ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีค่าเฉลี่ย 72.85 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้ จึงต้องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือนักเรียนมีระดับผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับ 3 หรือ ร้อยละ 80 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. ปรับปรุงงานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ให้ได้มาตรฐาน และให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา สนอง และพัฒนา นโยบาย 4 ประกัน และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น (โรงเรียนบ้านหัวขัว, 2554 : 1-2)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

วาสนา ทงวาริ (2549 : 102) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ปีที่ 2 โรงเรียนราษฎร์ประดิษฐ์วิทยา จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียน ละ 40 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ และนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่สร้างขึ้น มีคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าการเรียนตามแผนการสอนคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมพิศ คงทรง (2549 : 122) ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในรายวิชาภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองแก อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ภาษาไทย จำนวน 10 ชุด ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ 83.04/82.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 80/80 และ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภาพ ช่างสอน (2549 : 116-117) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และวัดผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ SYNECTICS โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบ SYNECTICS มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ลัดดา พลหาญ (2550 : 63 - 64) ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในรายวิชาภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธโสธร จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในรายวิชาภาษาไทย มีประสิทธิภาพ 88.78/90.33 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 80//80 และ นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในรายวิชาภาษาไทย สูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในรายวิชาภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วลัยพร ศุภกะ (2550 : 73 - 75) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 45 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ 88.83/85.90 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้คือ 80/80 และความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนใช้ชุดฝึก และหลังการใช้ชุดฝึกของกลุ่มตัวอย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ปณิฏดา บุญเสนาะ (2551 : 77-78) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 82.72/85.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ มีค่าเฉลี่ย 0.53 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 53.03 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

ศิวกร สุวรรณไตรย์ (2552 : 130-133) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ พฤติกรรมการกล้าแสดงออกทางความคิด และเจตคติต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดพหุสัมพันธ์ และเทคนิคผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จากกลุ่มตัวอย่าง 20 คนผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกทางความคิด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ อยู่ในระดับสูง และมีเจตคติต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ชูศรี พิทักษ์ (2553 : 96-100) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดฝึกความคิดแบบอเนกอนันต์ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหลักด่านวิทยา จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดฝึกความคิดแบบ อเนกอนันต์ และแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกการคิดแบบอเนกอนันต์ มีประสิทธิภาพ 83.75/82.81 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และ นักเรียนความสามารถในการคิด และการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้ ชุดฝึกการคิดแบบอเนกอนันต์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ลัดดาวัลย์ พรพนม (2553 : 89-90) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.19/82.08 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และนักเรียนที่เรียนโดยใช้ แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เคนซี และซูยง (Chen, Si ; Zhou, Jing. 2010 : 138 – 149) ศึกษาพัฒนาการทักษะการเขียนของนักเรียน จากการใช้ภาพวาดง่าย ๆ และการเขียนบรรยาย รวมไปถึงกลวิธีทางความคิดสร้างสรรค์ ที่นักเรียนใช้ในการเขียนอักษรจีน ตัวอย่างมโนภาพเรื่องจำนวน 105 ภาพของนักเรียนอนุบาล 32 คน ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี พบว่าสามารถใช้ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในการสื่อสารเมื่อพวกเขาได้พบกับตัวอักษรที่พวกเขาไม่สามารถที่จะเขียน โดยใช้คุณสมบัติเสียงและ รูปแบบของการเขียนที่เด็กสามารถใช้ได้แก่ 1) รูปภาพของวัตถุ 2) ภาพของวัตถุที่มีการออกเสียงที่เหมือนกันกับตัวอักษรที่ 3) เป้าหมายและตัวอักษรซึ่งมีการออกเสียงเดียวกัน กลยุทธ์ที่แตกต่างกันที่พวกเขาใช้สะท้อนให้เห็นว่าในกระบวนการคิดสร้างสรรค์ของว่าเด็กจะใช้ความคุ้นเคยใน และสร้างนวัตกรรมทางการคิดขึ้นเองอีกด้วย

ทิโมที (Timothy. 2008 : 33-50) ได้วิจัยเรื่อง การใช้เทคนิคการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในการสอนจริยธรรม กับ กลุ่มตัวอย่างนิสิตปริญญาโท สาขาสาธารณสุข ซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกประสบการณ์ ในคลินิกวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยฝึกทักษะการคิดของนักเรียน ด้วยการจัดการสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน ใช้ตัวแสดง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่หลากหลาย ผลการศึกษพบว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบนี้ช่วยให้นักศึกษา เกิดการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะในการตัดสินใจ

อะบูราเบีย (Abu – Rabia. 2003 : 210 – 218) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ กระบวนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เกรด 10 – 11 จำนวน 47 คน เป็นหญิง 22 คน ชาย 25 คน โดย ทำการทดสอบภาษาเขียนที่ถูกต้อง ประกอบด้วยทดสอบย่อการสะกดคำ, คำศัพท์, รูปแบบประโยค ความรวม, คำศัพท์ตามบริบทของประโยค ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ที่สำคัญในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ระหว่าง การอ่าน และการเขียนในภาษาอังกฤษ

เหมิแคน (Mehmet. 2011 : 33-39) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่มีต่อทักษะการเขียนเรื่อง โดยมีนักศึกษาชั้นเรียน 1/A เป็นกลุ่ม

ทดลอง นักศึกษาชั้นเรียน 1/B เป็นกลุ่มควบคุม รวมจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 60 คน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า จากการจัดกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมทักษะการเขียนเรื่อง มากกว่าการสอนปกติ

ฮาเซล (Hazel. 2006 : 17-34) ทำการศึกษาค้นคว้าให้เกี่ยวกับวิธีการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นผลผลิตของการเขียนบทกวี วิธีการนี้เป็นพื้นฐานสำหรับการทดสอบการเขียนและเป็นกลยุทธ์สำหรับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการออกแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในระดับสูง การศึกษาเน้นการทดลองเขียนในรูปแบบการเขียนเกี่ยวกับการเมืองและจริยธรรม ร่วมกับการใช้ทฤษฎีทางวัฒนธรรมบูรณาการกับกระบวนการเขียน ซึ่งพบว่า ความแตกต่างของวิธีการและมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับบริบทด้วยการบูรณาการรายละเอียดของวิธีการที่แตกต่างกัน

คลอเวอร์ (Clover. 1980 : 3) ได้ใช้กิจกรรมเพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์กับนักศึกษาระดับวิทยาลัย จำนวน 44 คน โดยการฝึกฝนและให้การเสริมแรง มีจุดมุ่งหมายเพื่อความคิดสร้างสรรค์ 3 ด้าน คือความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexility) และความคิดริเริ่ม (Originality) ทั้งในด้านนำสิ่งของมาใช้ให้เกิดประโยชน์และด้านการแก้ปัญหาในแบบฝึกหัด พบว่าหลังจากการฝึกกลุ่มตัวอย่างสามารถทำคะแนนในแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ของทอเรนซ์ได้สูงขึ้นเป็นอย่างมาก และเมื่อมีการติดตามผลในระยะเวลา 11 เดือนต่อก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างยังทำคะแนนสูงขึ้นเหมือนเดิม

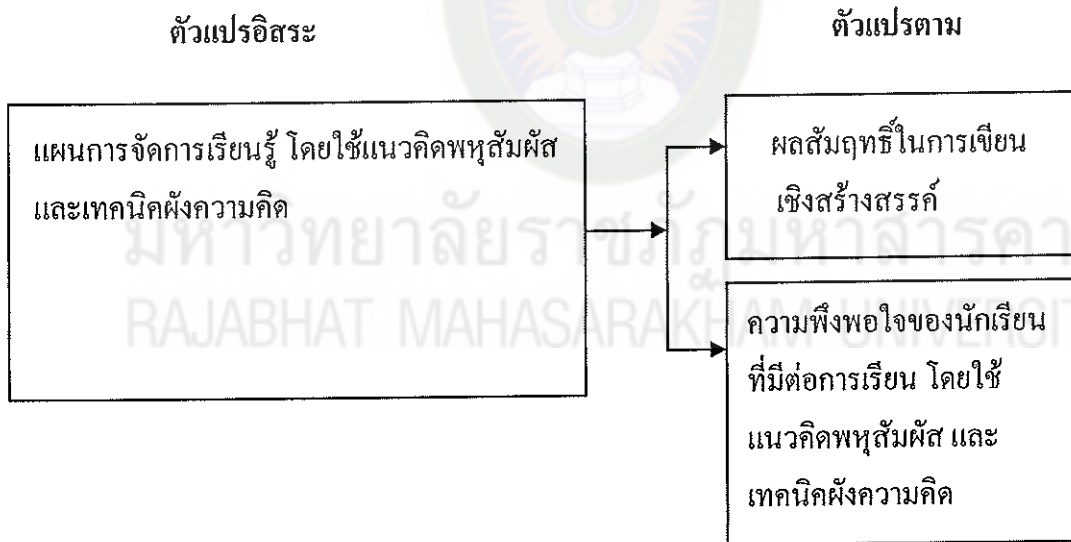
แอนดริว (Andrew. 1996 ; อ้างถึงใน จุติมา นาควรรณ. 2544 : 53) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเขียนเรื่องสั้น การศึกษารายกรณีกับนักเรียนเกรด 12 จำนวน 2 คน ในโรงเรียนช่างศิลป์แห่งหนึ่ง ที่เรียนวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นวิชาที่สำคัญวิชาหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแห่งนี้ ผลการวิจัยพบว่า การจัดสิ่งแวดล้อม การจัดบรรยากาศในห้องเรียนนั้นส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานเขียนมากกว่ากระบวนการสอนของครูผู้สอน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่า การที่จะพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ โดยอาศัยทักษะวิธีการแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะฝั่งความคิด จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และมีความรู้ที่คงทน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน มีความสนใจ ไม่เบื่อหน่าย และมีความมั่นใจในการเรียน การสอนตามแนวคิด พหุสัมพันธ์ และ

เทคนิคผังความคิด เป็นวิธีการสอนที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดพหุสัมพันธ์และเทคนิคผังความคิด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดประสาทสัมผัสหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษา ของสมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2537 : 163) และแนวคิดการจัดกิจกรรมการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ประสาทสัมผัสของสมิท (Smith. 1969 : 63 ; อ้างถึงใน วรณี โสมประยูร. 2521 : 26) ขั้นตอนการใช้ผังความคิดของวายคอฟฟ์ (Wycoff. 1991 : 43) และ บูซาน (Buzan. 1991 : 106) กระบวนการสอนเขียนของ บรอมเลย์ (Bromley. 1992 : 326 ; อ้างถึงใน รัศมี กุลวงศ์. 2549 : 15) และกระบวนการสอนเขียนของแคมป์เบลล์ (Campbell. 1998 : 10) ดังภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดพหุสัมพันธ์ และเทคนิคผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5